

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Verna - A Dominica Septuagesimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica Palmarum. De Illustri palma & triumpho, quem Christus Dominus
refert inimicis, & qui exprimitur in primo verbo in curce prolato, Pater
dimitte illis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44214

DOMINICA PALMARVM.

DE ILLUSTRIPALMA ET Triumpho quem Christus Dominus refert ex inimicis, & qui exprimitur primo Verbo in Cruce prolato.

Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Luc. 23.

Cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam, acceperunt Ramos Palmarum, & processerunt obviam ei, & clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Israel. Ioan. 12.

VERITAS PRACTICA.

Illustrior de Inimicis Palma est, mori pro eis ne moriantur; quam ipsis perditis triumphare.

RATIO EST, Quia Charitatis illustrior est triumphus quam vindicta vel fortitudinis. Sed moriendo pro Inimicis, ne moriantur, Charitatis est triumphus: De ipsis vero perditis, vel vindicta vel fortitudinis triumphus est. Ergo Illustrior de Inimicis Palma & triumphus est, mori pro eis ne moriantur, quam ipsis perditis triumphare.

I. PUNCTUM.

DE celeberrimo ingressu Domini in Civitatem Ierusalem habetur in 4. parte, hebdomada integra quæ est 26. seligenturque nonnulla post ampliores discursus. Hic modo sufficiat pauca hæc breviter capitata, mente percurrere, quibus ad primæ Veritatis propositæ Considerationem fiat progressus. Primum, quod inter alias causas cur sic magnifice Dominus voluerit ingredi Civitatem, hæc una fuit, ut indicaret se de inimicis triumphare.

Secundum, quod de ipsis triumphat non

solum e surgendo post mortem, sed moriendo & orando pro ipsis in Cruce, ne pereant.

Tertium, quam luculentè hunc pietatis affectum expresserit in primo, quod proculit, verbo, *PATER dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.*

Quartum, quanta in hoc Verbo seu in pietatis affectu per verbum expresso, quamque perfecta reluceat Renuntiatio Juris illius, quod habebat Christus, reposcendi vindictam de Inimicis, necnon de ipsis vindicatis & perditis triumphandi.

Quintum denique, ut ad similem tam generosæ Renuntiationis Imitationem & praxim excitemur, quam sit verum, quod *Illustrior de Inimicis Palma sit mori vel pati pro ipsis, ne moriantur & pereant, quam de ipsis perditis triumphare; aut alio quovis ulcisci modo.*

Ratio, quæ à Charitate petitur, est insignis ad affectum permovendum, & ad intellectum illustrandum. Quid enim nobilius, quid generosius, & quid sublimius Charitate triumphante? Undecumque enim aliter de inimicis triumphes, sive à prudentia, sive à Justitia, sive à fortitudine, eò semper erit inferior triumphus, quod hæc virtutes sunt Charitate inferiores. Et quidem si nuda & simplici Charitate nihil est excellentius, quantum magis ipsa est excellentissima, dum triumphat? Sic enim seipsam quodammodo altius evexit, si quid sit altius, quod evehit possit: Unde

de Apostolus, cum de Charitate ad cætera don. & gratias comparata disliceret, *Adhuc excellentiorem, inquit, viam vobis demonstro. Dicitur quilibet, adhuc aliquid excellentius dicam.*

II. PUNCTUM.

ATQVI sic pati sic orare & mori pro inimicis, ne pereant, est actus & triumphus Charitatis.

Quod sit actus, patet evidenter: Quod verò ille actus Charitatis, sit eundem triumphus, intelligi potest pluribus modis: Primo, quod damnosiores nostri inimici nempe Caro, Mundus & Dæmon sic superentur & triumphentur; sicut enim valde naturale est, valde conforme mundo & valde gratum Dæmoni vindicare se de inimicis, & ad vindictam reposcendam maximè invitetur ab his tribus nostræ salutis hostibus: sic cum resistimus tentationi, cum non obstante naturali inclinatione, non maledictus pro maledicto, sed è contra benedictionem, ex Charitate reddimus, profectò victoria est & triumphus Charitatis de illis hostibus. Secundo potest intelligi de illis ipsis Inimicis, quos Charitate nobis vincimus, quos nobis devincimus, eos emollientes & insectantes; Vel quos vincimus Deo, eis gratias obtinentes, quibus respiciant & salventur; sic dicitur, *lucratu oris fratrem tuum: SALVABIS animam eius à morte, & operies multitudinem peccatorum.* Vel denique vincimus inimicos ipso actu Charitatis, quem pro eis exercemus, & singularis obedientiæ, quam reddimus præceptis vel Consiliis Christi, Domini, unde est illud celebre Sapientis dictum; *Vir obediens loquetur victoriam;* Quia enim ratione hic Charitatis actus est superior meritis & dignitate, illa Inimicorum potentia seu violentia, quam in nos exercent; eadem nos superiores & victores eorum sumus; ac proinde de eis triumphamus.

Sed prius anime, de te triumphes necesse est: vincendus ille affectus, qui te ad vindictam inclinât, atque ut vincatur certius, constanter est impugnandus. *Sic exit vincens ut vinceret.* Vindica me Domine, non de meis inimicis, sed de me ipso.

III. PUNCTUM.

SIC ergo patet, illustriorem illam esse palmam & triumphum, qui de inimicis agi possit, quando pro eis potius patimur & oramus, exemplo Christi, quàm si eos ultione accepta perderemus, ne quid inulti ab eis patiamur. Quia Charitas longè semper excellentius Bonum est quocunque alio, quod ex vindicta vel ex præterito Jure reposcendæ reparationis læsi honoris vel injuriæ acceptæ provenire possit. *Super omnia, Charitatem habete:* Unde aptè S. Coloss. 3. Augustinus, *Charitas est verissima, plenissima, L. 3. de perfectissimaque Iustitia.* Et hæc certè confidenda. & ratio plurimum valere debet ad illam Charitatem exercendam; nam quid quærimus in vindicta reposcenda? hoc unum nempe ut malum avertamus, vel bonum aliquod procuremus; sed nullum est tam grave malum, quam si Charitatem perdas, aut nullum tale bonum quam eius actus & exercitium: ac proinde cedant illi omnia necesse est, aut negandum, Charitate nihil esse majus & excellentius, quod tuta fide & Conscientia cogitari non potest.

Quam verè & sapienter Sapiens, *Honor Prov. 20. est homini, qui separat se à Contentionibus.* Non dixit pax est homini, gratia est homini, salus, benedictio aut alia singula bona, quæ referre poterat, sed honor est homini, quia de honore magis dubitant homines, num sit in illa Charitate servata, & ideo nos certos & seculos esse voluit, ut si honorem quærimus, Charitatem potius quam vindictam cogitemus. Non potest enim non esse valde honorificum coram Deo & coram hominibus rectè sentientibus, cum majus bonum minori præferimus, aut dum prospicimus ne minus malum majore malo redimatur. Etenim quis non eum stultum judicet & derideat, qui propter calceum brevior, sibi pedem refecaret? Sic planè ille insanit, & meritò est deridendus, qui propter temporale aliquod bonum, Caritatem violet, quæ tale est bonum ut *Charitas Deus sit, & Deus Charitas.* O bonum super omne bonum. Dic ergo ex corde cum Christo, *Pater, Ignosce illis;* & mihi simul cum illis, si quid contra hanc Veritatem peccavi.

Hinc affines videri possunt quæ sequuntur.

Injuria;

Injuriæ infert Gratiæ maximam, qui proferenda injuria non certat fortiter.

In 1. parte. In die S. Stephani.

Injuriousum est Christo, si nulli quidem velis inferre injuriam, nolis autem illatam ferre.

In 1. parte. Die 16. Januarii.

Læsi amoris ira quod est suavior, eò potentior.

Qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit.

In 2. parte, Feria 6. & Sabbato hebdomada 3. Quadragesima.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quam acquiras.

In 2. parte, Feria 5. hebdomada 1. post Octavam Pascha.

Beati pacifici. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.

In 3. parte, Feria 2. & 3. hebdomada 4.

Si semel sunt condonandæ injuriæ, sunt semper condonandæ.

In 4. parte, Feria 5. hebdomada 18.

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

In 4. parte, Dominica 21.

QUÆ de hodierno Ingressu & Triumpho Domini possent alia memorari, atque inde Veritates ad praxim educi, hæc sunt in primis, ex Evangelica narratione.

INVENIETIS asinam alligatam, & pullum cum ea: soluite. & adducite mihi. Matth. 21. videndus textus.

Quod magis confert ad faciendam ritè Confessionem minus efficitur, nisi cum Sacerdote prius conferatur.

In 1. parte, Feria 3. hebdomada 3. post Epiphaniam.

DICITE quia Dominus his opus habet. Ibidem.

Sic nempe dicendum, in quibus omnibus nos velit Deus, nam,

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debemus.

In 1. parte. Die 4. Januarii.

ECCĒ Rex tuus venit tibi mansuetus, Ibidem. Non nisi subjectis Christo concupiscentiis, Rex Christus te agnoscat.

Non à magno regno, Rex magnus, Christus ita est prædicandus, quam à Magno Rege, magnum eius regnum.

In 1. parte. Die 6. Januarii.

Quam in se attrahit Gratiæ, qui se Deo libens offert, eandem sibi detrahit, qui, quod offert, non reddit.

In 1. parte, Feria 3. hebdomada 1. Adventus, ad stabilendam vera virtutis firmitatem.

PLURIMA autem turba straxerunt vestimenta sua in via: Alii autem cadebant ramos de arboribus.

Turba autem, qua præcedebant, & qua sequebantur, clamabant dicentes: Hosanna Filio David &c. Matth. 21.

Tria simul hæc turbæ conjungunt, quæ sunt ad veram Devotionem valde observanda; Nempe affectum, voces & opera, quæ ad tres corporis partes spectant, Cor, linguam & manus; Unde hæc manat Veritas:

Nisi Cor, lingua, & manus, ad Devotionem simul conspirent, ipsa exspirabit Devotio.

Ratio fundatur in natura vera Devotionis, quæ nos totos ita Deo reddit, ut nisi totos reddat, non sit vera; non reddit autem totos, nisi tres illa conspirent partes, ut explicatur susus in 4. parte, Feria 5. hebdomada 26.

ET ut appropinquavit, videns Civitatem flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses &c. Luc. 19.

Nisi Cor tuum moveatur ad verba Christi lachrymantis, Cor illud est de quo Sapiens, Cor durum habebit malè in novissimo. Eccles. 3.

In 3. parte, Dominica 9. Vbi hæc alia subiungitur.

Si te cognovisses, hoc in te sciendum nosset, quod desset Christus.

ET verò ad conciliandas hoc sacro tempore, vel quodcumque Divino placuerit Spiritui,

Spiritui, salutes lachrymas, plurimum va-
let. ad lere potest hæc Divi Augustini, de lachry-
mis sententia, meritòque debet inter Veritates
Præcticas, sic recenleri & expendi, ut au-
thoritati dicentis, accedat d. cti ratio.

Lachryma, Passionis Christi Vicaria.

ID EST.

Vices quodammodo gerit Passiois Christi,
dum in animis nostris id operatur, quod
est præcipuum Passiois Christi opus.

Ratio est, quia præcipuum Passiois Christi o-
pus, est remissio peccatorum, ipso dicente Domi-
no: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat
Christum pati & resurgere à mortuis, &
prædicari in nomine eius per universam terram & re-
missionem peccatorum, in omnes gentes.
Tanquam scilicet hoc sit eius proximum, & præ-
cipuum opus.

Sed Lachryma, sic Domino cooperante, hanc
in animis nostris remissionem peccatorum opera-
tur.

Ita omnes Patres, variis quidem loquendi
modis, sed idem prorsus significantibus.

Sunt, qui lachrymam comparent cum herba
illa fullonum, quæ miram habet vim ad
elueudas quascunque sordes; & de qua est
mentio apud Prophetam Malachiam. Sic S.

Mal. 3. ad Augustinus, hæc, inquit, lachryma, est herba
Fruens de cælestis illius fullonis, qua vestes servorum suo-
rum deturpatas, à sordibus quotidie purgat. Sunt
qui dicant esse velut Spongiam qua litteratura
quævis deletur. In codice, inquit sanctus Jo-
annes Chrylostomus, scripta sunt peccata tua;

in Ps. 50. Spongia peccatorum tuorum Lachryma tua sunt.
effunde Lachrymas & poteris ea dolere. Rursum

in Rom. 6. in que alibi sub alia similitudine: In sacularibus,
inquit, iudiciis, quantumlibet post acceptam sen-
tentiam lamenferis & luges, non tamen effugies
flendo supplicium: Hic verò sitoto corde ingemu-
ris ad Deum, solvisti repente sententiam, veni-
amque consecutus es.

Sunt qui dicant esse velut naufragium aut
velut etiam illud diluivium, quo torus est or-
bis expiatus. Lachryma, inquit Petrus Cellen-
sis, est naufragium vitiorum, portusque naufraga-
torum. Sanctus autem Hieronymus ad il-
lum Psalmi Verbum: Veruntamen in diluvio

in magnitudo sit fletuum ut diluvio comparan-
tur. In Magnitudo sit fletuum ut diluvio comparan-
tur.

Matth. 6. in que alibi sub alia similitudine: In sacularibus,
inquit, iudiciis, quantumlibet post acceptam sen-
tentiam lamenferis & luges, non tamen effugies
flendo supplicium: Hic verò sitoto corde ingemu-
ris ad Deum, solvisti repente sententiam, veni-
amque consecutus es.

sur; Quod non tantum dicit propter abun-
dantiam, sed propter efficaciam. Quo in fen-
su iidem dicunt Lachrymis nostris Dæmo-
nem magis urere quam suis flammis, & ipsum
inferorum ignem nostris extingui fletibus.

Quid quod sanctus Leo non dubitat affir-
mare lachrymas à Divo Petro fusas esse velut
baptismum? Felices, inquit, lachryma tua, quæ
ad diluendam culpam negationis, Virtutem sacri
habuerunt baptismatis. Et quidem, iterabilis,
ait sanctus Bernardus, ut non semel tantum,
sicut Sacramentum Baptismi, sed sæpius hoc
Sacro lachrymarum Baptismate possumus ab-
lui. Poteratne dici expressius aliquid ad pro-
positæ Veritatis fidem illustrandam? Quid
enim Baptismo efficacius ad omnes peccato-
rum maculas eluendas? Et quia Martyrium,
Baptismus Sanguinis est, qui hoc commune
habet cum aquarum Baptismo, ut nihil in
peccato relinquat non plene ablutum & de-
tersum, idcirco etiam audeat Divus Chryso-
stomus cum isto martyrio conferre lachry-
mas. Dicam, inquit, tibi quid valeant lachry-
ma, attende diligentius. Quid martyribus ma-
mum 50.

ius animam suam ponunt pro amico suo? Gran-
dis gloria Martyrum: Martyres effundunt san-
guinem: peccatores effundunt lachrymas. Mere-
trix illa non fudit sanguinem, sed fontes lachry-
marum profudit, & delevit peccata sua. Tū de
Divo Petro. Nunquid sanguinem fudit? Nonne
amaro fudit lachrymas, & absterse peccatum
suum, & recepit pristinam dignitatem?

Ex quibus & aliis Sanctorum Patrum di-
ctis sicut aperte patet in veteris lachrymis, re-
missionem peccatorum contineri, sic planè li-
quet quam verè lachryma sit Passiois Chri-
sti Vicaria, cum id operetur in nobis, quod est
præcipuum Passiois Christi opus.

Quamobrem cum nihil modò sit oppor-
tunius quàm & recolendo simul salutis nos-
træ mysteria, & remittendis vacare pecca-
tis, sic utrumque simul jungendum est, ut &
sacræ memoria Passiois, lachrymas excitet;
& excitatæ lachrymæ memoriam passii Do-
mini renouent & virtutem eius communi-
cent. Sic Christus ipse Dominus utrumque
iunxit, ut manifestè ait Apostolus, qui in die-
bus carnis sue preces supplicationesque ad eum,
qui possit illum salvum facere à morte, cum cla-
more valido & lachrymis offerens, exauditus est
pro sua reverentia. Possent alia quæcunq; pe-
ccata, denegari, sed petentibus veniam lachrymis
nunquam

Hebr. 5. Sermon. 6. de Cæna Dom. Z

Hebr. 5. Sermon. 6. de Cæna Dom. Z

nunquam negatur. Non supervacua mendicant lachryma veniam, ait sanctus Cyprianus, nec unquam patitur contriti cordis holocaustum repulsam. Quoties te in conspectu Domini video suspirantem, spiritum sanctum non dubito aspirantem; Cum intueor flentem, sentio ignoscentem.

Serm. 46.
de poenit.
Petri.

Quod quidem tam proprium est & singulari lachrymis, ut etiam si expressam non peterent peccatorum veniam, veniam tamen obtinerent: ut egregie prosequitur sanctus Ambrosius. Lachryma, inquit, tacita quodammodo preces sunt. Veniam non postulant & merentur. Causam non dicunt & misericordiam consequuntur. Vtiliores lachrymarum preces sunt quam sermonum. Sermo enim interdum non totum profert negotium; lachryma semper totum prodit affectum.

Vide in 3. parte, Feria 4. hebdomadae 3. Beati qui lugent.

AD VERBA potro supradicta, Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.

Vel ad ista: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, qua ad pacem tibi: & qua sequuntur Lucae 19.

Posset adungi vel conjunctim cum superioribus, vel separatim, haec Veritas, ad perfectam praxim Emendationis, plurimum efficax cum Divina Gratia.

Hoc Sacrum tempus Crisis est aeternitatis.

Vel sic expressus.

Hi Sacri dies non minus diligenter sunt observandi pro salute animae, quam dies Critici pro sanitate corporis.

SIC Ecclesia suo in officio, dum Passionis tempus inchoat.

Isti sunt dies, quos observare debetis, temporibus suis.

RATIO EST, Quia idcirco pro sanitate corporis observantur quidam dies, dicti Critici, quod ex illis indicium plerumque fiat, vel indicium capiatur de statu sanitatis.

Sed hi sacri dies, hi sunt ex quibus capi possit indicium pro salute animae, id est, prout modo quique geret, inde sperandum vel timendum: uti pro aeterno salutis animae statui.

Ergo hi sacri dies non minus diligenter sunt observandi pro salute animae, quam dies Critici pro sanitate corporis, imò tanto id diligentius, quanto corporis sanitati salus animae praestat.

I. PUNCTUM.

PRIMA propositio posset explicari paulo latius ex ipsa, quae in morbis praesertim febrilibus apparet, experientia; dum certis quibusdam diebus, nempe septimo, decimo quarto, vicefimo primo & similibus, Natura morbi seu status morbidi, se apertius prodit: fit pugna quaedam in corpore, vires inter naturales, & morbi malignitatem; Contendit Corpus in seipsum pro seipso, dum latentem in se morbi causas expellere nititur, & se domestico liberare hoste. Quod si quidem feliciter ei succedat; si exudet, si copiosè, si toto corpore, si vi naturali non arte exquisita; tunc prospera valetudinis certa spes capitur. Aut si è contra, corpus rigeat, vel in ludatiunculam, ut vocant, laboriosè dissolvatur; tunc metuendum est corpori, tunc periculosa vis morbi est & damnosa perniciès; Inde videlicet indicia capiuntur, inde judicium, si ve prognostica & praedicta; Unde ista naturalis pugna dicitur Crisis, quasi judicium, & dies quibus illa solet accideri, dies Critici, quasi decisivi, decretorii, aut velut arbitri & indices disceptationum naturae & morbi; Sic illi loquuntur qui de his scribunt. O si tam periti essemus in animae morbis vel cognoscendis vel sanandis! Omne Isr. caput languidum & omne cor mœrens, à planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas. Haec primò dicuntur de morbis nostris, tum de Christi vulneribus, quae sunt morborum remedia, si vellemus ea nobis apponere. Nec minorem febrem amoris esse dixerim quam caloris, ait sanctus Ambrosius, febris nostra in Lucano avaritia est, febris nostra libido est, febris nostra luxuria est, ambitio, iracundia, & quotquot insunt vitia, tot sunt agnitudines animi; suntque animae certa perniciès, nisi prospiciat; qua de re fufius, multis in locis.

III. PUNCTUM.

SED hi sacri dies, hi sunt ex quibus, suo quodam modo, capi possint indicia pro salute

Inte anima, sicut dictum est pro sanitate corporis.

Nempe his diebus, talis pugna fit inter Synderesim & libidinem, inter Divinam Bonitatem & humanam perversitatem, inter Christi Gratiā & nostra vitia, ut prout cuique pugna successerit, de futuro salutis statu præiudicari possit. Cum enim hoc præsertim tempore repræsentetur nobis Christus velut ipirans in tormentis, & expirans in Cruce. Cum sit ex præcepto sacra celebranda Communio, cum paranda Confessio, cum alia Religionis instituta, modò sint accuratius excolenda, quis dubitet tum munificentissimum Dominum tua largius effusurum dona? suas abundantius communicaturum gratias? Quis nisi planè perditus & desperatus non sentiat singulares animi motus in amorem pietatis & in peccati odium? Quis non deploret suam intemperantiam, suam ferocitatem, suam libidinem, ac reliqua sua vitia.

Et horum quidem motuum communis sensus est, at longè dispar effectus: nam qui vocantis Dei Gratiæ respondet, neq; tantum à peccato, sed etiam ab amore perverſo, qui peccati radix est, penitus discedat; magnam sanè spem consequendæ salutis præbet, meritoque in eorum est numero, de quibus dicitur à Propheta: *In tribulatione sua manè conſurgent ad me: Venite & revertamur ad Dominum, quia ipse capit, & sanabit nos, percussiet & curabit nos, Virificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vi vevimus in conspectu eius.* Sic ille, sic Spiritus ipse Sanctus prædicens & denunciāns futuram ex his motibus quorundam animæ prosperam valetudinem & perpetuam beatitatem.

At contrā: Si solis in animi motibus hæreat cuiusquam pietas, si nō ultra in tale peccati odium se protendat, ut jam omnino nolit peccare, si sacris feriis absolutis, ad pristinū redire cogitet genium, nec de arctiori delibere disciplina, qua se deinceps contineat; tunc planè oppositum formatur iudiciū, tunc cavendus ei denunciatur interitus, & certa impendens perniciēs. Audi enim, quid sequitur in eodem Propheta loco: *Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros manè pertransiens. Propter hoc dolavi in Prophetis; occidi*

eos in verbis oris mei: & iudicia tua, quasi lux egredientur. Id est; Ex his tuis gestis tam clarè iudicari potest, quid de te futurum sit, quàm est ipsa lux clara & aperta. Cur porro? quia quo tempore formare debebas solidam pietatem, quæ te ab omni deinceps peccato avocaret, tu contentus nonnullis quibusdā piis motibus non ultra processisti, sicque tua devotio transactis festis transit, & velut nubes aut ros maturius de repente soluta est; Hoc est ad aternam salutem valdè sinistram & infausam. Quid enim tibi salvando potentius, quàm quod suggeritur his diebus? Quid validius ad compungendam quantumvis duram Conscientiam, quàm *vivus ille sermo Dei & efficax, Hebr. 4. & penetrabilior omni gladio ancepsiti, & pertinens usq; ad divisionem anima ac spiritus: Quāddam verò sermo ille divinus subministratur abundantius, quàm hoc tempore, vel efficacius, quàm cum de Christo patiente dicitur? At nonne hoc est, quod modò exhibetur? Nonne ad hoc idcirco singulariter à Domino, Concionatores qui que excitantur, acuuntur, dolantur, & pene occiduntur, ut per Christi patientis & morientis viscera, te à peccato revocent, & in stabilem salutis viam te adducant? Nonne tu ipse vides, quàm sit id æquū & debitum? Et tamen paulò post perinde ac si iudicia & facta essent hæc omnia, tam facili propensione liberiores repetis vivendi licentiam! Actum est de te, peristi, aut certè tam certò periclitaris, quàm verè apta & opportuna erant omnia, quibus in veritate, à mundanis tenebris ad Lucem Evangelicam & verè Christianam virtutem convertereris.*

Hoc nempe velut quoddam extremum remedium, extremis nostris malis divina providit Sapiētia, ut per Christi vitam & mortem respiceremus, *Verebuntur*, inquit, *filium Matt. 21. meum*; Nil ultra superest, hoc si non sanaris remedio, *Insanabilis fractura tua, pessima plaga Ier. 30. tua, curationum utilitas non est tibi. IMMVN. Ez. 24. DITTA tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis, sed nec mundaberis.* Quibus enim opportunus modis? *Quid tibi faciam*, ait Deus, quid tibi ultra conferam, quid à me expectes aliud, quàm ut te novis illustrem luminibus, ad cernendū apertius, quid sit peccatum, quid peccatrix anima, quid peccatis involuta, qualis est tua; vel te novis accendam ardoribus ad audendum

dum melioris vitæ propositum? En quod intendo his diebus, en quod præsto, quod fatago: *Mal. 3.* Probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis catarractas cæli, & effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam. Tu propterea tamen nihilo factus melior, in eadem perduras mente: & in omnibus his, ait Dominus, non est reversa in toto corde suo, sed in mendacio! nec putares inde capi damnationis tuæ tremenda præjudicia! O te insensatum si non id sentis! Audi rursus, quid de te Judex tuus pronuntiet: *Osee 7.* V. E. eis, quoniam recesserunt à me, vastabuntur quia pravaricati sunt in me, & ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Ego erudivi eos & confortavi brachia eorum, & in me cogitarunt malitiam. Reversi sunt ut essent absque iugo, facti sunt quasi arcus dolosus; Id est, arcus qui non rectè dimittit sagittam in scopum, vel cujus sagitta retorquetur in ipsum sagittarium: quasi diceretur, se ad necem ipsi designant, sua in se tela convertunt & arma, suis se bonis dereriores faciunt.

Ioan. 3. Hoc est iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Hæc recta & probata iudicandi ratio, de periculo animæ, cum lucem perinde habet ac tenebras, cum diem illum, in quo lucebant ei Veritates saluberrimæ, quibus sanari poterat, sic elabi finit, ut perinde post in tenebris ambulet, ac si lumen non vidisset.

III. PUNCTUM.

Hi sunt igitur dies, quos observare debemus. Hi sunt dies non minus diligenter observandi pro salute anima quam dies Critici pro sanitate corporis. Quia non minus ex his de animæ, quam ex aliis de corporis periculoso statu iudicari potest, si salutem non operetur, detestando ut oportet: non solum omne peccatum, sed rem ipsam, quæ est causa peccati, ut sæpe dictum est. Dies tribulationis, & correptionis & blasphemia, dies hæc, quia venerunt filii usque ad partum, & virtus non est pariendi. Non est partus, nisi verè id efficias, quod concipis & promittis te facturum. Quo verò die id promittis, manifesta dies est tribulationis ac correptionis; & quia non promittis serio, aut nõ satis fideliter exequeris, rectè dies eia blasphemia dicitur, & dies deteriorius, dies Criticus quo iudicari potest, te in summo versari periculo; tibi valde à te timendum.

Is. 37.

Nonne hoc ipsum est, quod in Iudæis plorabat Dominus, quia si cognovisset & tu, &c. quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi! dies nempe ista, quæ sic gloriose Christus ingressus est Civitatem, quæ sic commoti sunt Cives, ut eum quasi Regem agnoscerent, dies eorum erat Criticus, si nempe perfitissent in illo pio affectu, si eius lequi consilia, si parere mandatis voluissent, si peccata deponere sicur laudatus ille Zachæus: hanc ipsam Domini vocem audissent & benedictionem accepissent, Salus huic domui. salus huic Civitati, salus unicuique converso: sed quia mox à seipsis defecerunt, quia nihil de peccatis deponendis cogitarunt, idcirco mutata, in maledictionem benedictione, nihil aliud audiunt quam futuras impendentes pœnas, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ!

Notanda hæc singulariter verba, quibus confirmat Dominus, quod jam à nobis dictum est, esse certum tempus, quo inter alia de salutis negotio præsertim agitur, in quo agnoscendo & observando tempore nisi simus lagaces & seduli, peribit temporis Gratia, quæ nullo unquam alio forsan occurrer. Unde & ipse Dominus: Venient dies, quando desideretis videre unum diem filii hominis, & non videbitis. Et rursus: Cum videritis nubem ab occasu statim dicitis, nimbus venit, & ita fit. Et cum austrum flantem, dicitis quia aestus erit, & fit. Hypocrita faciem cæli & terre nostis probare; hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & à vobis ipsis non iudicatis, quod iustum est?

Quod & multo ante per Prophetam illis exprobrarat, adducta similitudine volucrum: *Milvus*, inquit, in caelo cognovit tempus suum, *terram* & hircundo, & ciconia custodierunt tempus adventus sui: populus autem meus non cognovit iudicium Domini! Iudicium scilicet, quo Dominus de anima iudicat; Iudicium quod ipsa debet anima de Domino iudicare, sed alio plane diverso sensu, nempe agnoscendo tempus, quo sibi ab illo Gratia conferuntur, agnoscendo suam in his accipiendis & usurpandis fidelitatem, agnoscendo suum periculum nisi fideliter obsequatur, unde idcirco tam sæpe & graviter Apostolus: *Adjuvantes* exhortamur, ne in vacuum Dei gratiam recipiatis, aut enim, tempore accepto exaudietis, & in die salutis adjuvati, ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.

Ecce:

Ecce nunc verè dies, in quibus ad salutem operandam non minus Gratia singularis nos adjuvat, quam natura corpus ægroti statis illis diebus, ut dictum est, ad sanitatem comparandam. Sic itaque cum Gratia singulariter operemur, atque hoc in primis penitus animo persuasum habeamus, totam illam operam nostram in hoc præcipuè positam esse, ut peccatum deponamus, & certum quoddam peccatum, quod uniuscujusque morbus est gravior, & mortis æternæ futura est causa, nisi feridè deponatur.

Hoc intelligendum, hoc inculcandum, hoc importunè & opportunè repetendum, non in jejuniis, non in precibus, non in peregrinationibus aut aliis quibusvis operibus ita positam esse operam, quæ à nobis exigitur, ad sanitatem animæ cum præfenti gratia recuperandam, sicut in peccato expellendo. Non est noster morbus, non orare his diebus, aut etiam non confiteri: sed hæc est tota mali labe, non mutare vitam aut non avocare animum ab illis rebus & objectis, quæ nos in peccatum solent inducere. Hoc est quod spectat parata Gratia, hoc est quod nos trahit, hoc est quod nos illam sequi possumus. Jejunaverunt Nini vitæ, saccis operati sunt, & multis se dederunt lamentis; at nullo tamen istorum operum placatus dicitur Deus, sed tantum mutatione vitæ. *Vidit Deus opera eorum, inquit Sacer textus, at quam opera, quærit sanctus Chrysostomus, quod jejunaverunt? quod saccum induerunt? nihil horum, sed hæc omnia tacens intulit, Quoniam conversus est quisque à vitis suis malis. Cernis quod non jejunium periculo eripuit, sed vita mutatio.*

Hoc est firmum quod dicunt propositum, quo sic muniri debet nostra Confessio, ut tam salubris sit futura, quam firmum fuerit

& solidum hoc emendandæ vitæ propositum.

Angeretur fortasse animus, laborabit in dissolvendis vinculis, quibus mundo tenetur, timebit famæ, pœnas metuet, & anxia futuri sollicitudine retardabitur, sed nihil horum vereatur, nec faciat animam suam, id est, animalem illam partem, quæ rationi & gratiæ se opponit, non faciat inquam pretiosiores quam se. Hæc est Christi, hæc est pugna, hæc agonia, quam ipse Dominus subire voluit, ut nobis esset exemplo sic pugnandi & vincendi. Nonne sic Dominus in horto timere voluit, nonne inde agonia & sudor fluxit sanguineus? Sed timorem vicit nostræ salutis amor. Nos tum sibi præfentes fecit, & nostri gratia nihil duri, nil asperit reculavit.

Sic deponentes omne pondus & circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem & Consummatorem Jesum; ut fufius Feria sequenti sexta. Concludat verò, aut alio quo voles loco, abscursum hunc illustret & accendat Divi Bernardi suavis ac potens adhortatio: Redite ergo prævaricatores ad cor, & in toto corde quærite Dominum, & odite malum: poenitentes non verbo tantum & lingua, sed spiritu &

Dom. veritate. Quia verò non satis cecidisse piget hominem, ut videtur, qui adhuc manere disponit in lubrico: aut errasse, qui duccem non quærit, SIT VERA COMPUNCTIONIS INDICIUM, OPPORTUNITATIS FUGA, SUBTRACTIO OCCASIONIS. Alioquin timendum valde, ne dies ista, si quidem & ipsa posita est in ruinam & resurrectionem multorum in Israel, reprobet vos, vel tanquam manifestè alienos à Christo, Christo non communicantes, vel tanquam socios Iude, in quem intravit Satanas post buccellam.

Serm. 1. de Resurr. Dom.

FERIA SECUNDA. DE SECUNDO CHRISTI DOMINI Verbo.

Amen, dico tibi, Hodie tecum eris in Paradiso. Luc. 23.

ET DE EA RENUNTIATIONIS SPECIE, QUÆ
SPECTAT USUM SUÆ POTESTATIS.

VERITAS PRACTICA.

Impietatis genus est pietatis Cultoribus nimis committitur: plura quàm possint, velle facere: & quæ possint, non facere.

RATIO, cur hoc sit impietatis genus, hac est inter alias, quod velle aliud quàm velit Deus, sub pretextu quodam pietatis, impietatis est quoddam genus.

Sed hoc volunt, qui plura quàm possunt volunt, & qua possunt, non faciunt.

Ergo id impietatis genus est: Quod quàm sit nimis commune pietatis Cultoribus, tu ipse ex teipso intelligas, si te attentè prosequeris.

I. PUNCTUM.

Quam diversus utriusque latronis simul cum Christo pendens status! Quàm longè alia mens, alia verba & alius eorum vitæ exitus, qui forte eadem vitæ principia seu idem vivendi genus sectati fuerant! O Divina Judicia! Ac primò quidem videtur simul blasphemasse in Christum cum Judæis, sic enim aperè sanctus Matthæus: *Id ipsum autem & latrones qui crucifixi Marci 15. erant cum eo, improperebant ei.* Itemque sanctus Marcus, *& qui cum eo crucifixi erant, conviciabantur ei.* Cum verd unus eorum insolentius blasphemaret dicens: *Si tu es Christus, salvum fac teipsum & nos;* Tum factum est, quod sanctus Lucas refert, *Respondens autem Luc. 23. alter, increpabat eum dicens, neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es; & nos quidem iuste, nam digna scælis recipimus, hic vero nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum, Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus; Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyso.*

Quæ omnia longiori consideratione dignissima, sed & illud in primis, quod non est ita forte obvium & vulgare, Considera, quàm rectum agendi modum servet Christus, circa hos duos latrones, quàm iustum & temperatum suæ potestatis usum exerceat. Ecce enim, qui tam profusus est erga unum, ut statim atque locutus est, paradysum promittat; Alteri

tam parum liberalis videtur, ut vix ad ejus Conversionem aliquid possit aut velit.

Si tantum potest erga unum, ut de latrone Confessorum & Beatorum repente faciat, cur non illam potentiam in alium æquè exerceat? Ne plura curiosus anime perscruteris; Illud unum admirare, quod supposito utriusque diverso statu, sic Christus utriusque potestatem suam accommodat, ut quod videret in uno se debite posse, liberalissimè faciat; quod autem spectaret in alio se non æquè posse, non appetat ultra facere quam quod potest; vellet quidem utrumque converti, si Deus ita vellet, sed quia Deus non ita vult de utroque absolute; neque etiam ipse vult aliter quam quod Deus.

O perfectum Renuntiationis exemplar, contra quod tam multi peccant, quàm multi sunt pietatis Cultores, qui plura quàm possint velint facere: & quæ tamen possunt non faciunt. Non est hæc pietas, non est hic pietatis cultus sed impietatis quoddam genus valde execrandum.

Ratio est obvia & familiaris; Quid est enim impietas, nisi aliter de Deo sentire, aut aliter ei velle servire, quam ipse velit & ordinet? Vidi, inquit Sapiens, *sub sole, loco iudicii Eccl. 1. impietatem, & loco iustitiae Iniquitatem;* Id est, vidi res aliter geri ab hominibus, quàm æquitas & iustitia postularent, quod est impiū & iniquum, seu contra Deum, & homines. Atque hoc quidem magis contra Deum est & magis impium, quando fit sub pretextu pietatis & æquitatis: neque enim, ut ait sanctus Augustinus, simulata æquitas est æquitas, sed duplex iniquitas, quia & iniquitas est & simulatio. *Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.*

II. PUNCTUM.

SED qui plura quàm possunt, volunt, circa cultum Dei; & qua possunt non faciunt, volunt aliter Deo servire, quàm ipse velit.

Nam cum potestas bene agendi sit à Deo, Rom. 13. sicut potestas Regendi, certè quando datur aut negatur alicui potestas, datur index & interpretres quædam Divinæ voluntatis circa illud

1. Cor. 10. Iudicandum, cuius est data vel negata potestas; sicut enim quando quis debet & potest agere, signum est Deū velle ut agat sic quando non potest, manifestum est iudiciū, quod Dens nolit. *Fidelis Deus*, inquit Apostolus, *qui non patietur vos tentari supra id quod potestis*. Item que alibi, *Quemadmodum promptus est animus voluntarius, ita sit & perficiendi, ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet, accepta est, non secundum id quod non habet*; id est, hoc tantum ab unoquoque requiritur, quod ipse potest, non quod non potest, unicuique sicut Dominus dedit, ait expressè Idem.

1. Cor. 8. Quamobrem liquidè patet, quod, qui plura, quam possint, volunt pro Deo facere, volunt quod non vult Deus, qui nihil ab unoquoque vult, nisi quod quisque possit. Et cum non faciunt quod possunt & debent, nolunt quod vult ab eis Deus, qui dedit posse quæ præcepit. Ac proinde quis non videt eos aliter atque aliter velle servire Deo quam ipse velit? Et quidem tam obfirmatè volunt, ut nõ semel duntaxat Divinæ repugnent voluntati, negando quæ ipse vult; sed rursus eidem repugnant, cum illud etiam velint, quod non vult Deus; quasi melius norint, quid sit acceptum & gloriosum Deo, quam ipse Deus norit, *Nunquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro illo loquamini dolos? Nunquid faciem eius accipitis, & pro Deo iudicare nitimini: aut placebit ei, quem celare nihil potest: aut decipietur ut homo vestris fraudulentiss?* Sic aptè Iob.

III. PUNCTUM.

Impietatis ergo genus est, pietatis cultoribus valde cavendum, cum plura volunt quam possint facere; & qua possunt non faciunt. Sic enim aliter Deo servire volunt quam ipse velit, quod est omnino impium. *Nunquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini?* Saltem, si illi, quod possunt, facerent, forte desiderium illud plura faciendi quam possunt, non esset malum: sed cum non faciant quod possunt, & quod sciunt se debere facere: profectò quidquid appetunt plus quam possunt, non propter Deum appetunt, cui si servire & magis placere vellent ex animo, non illud negligenter omitterent quod possunt. *Quid vocatis me, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* quasi diceret, quid à me plura petitis, cum non ea faciatis quæ scitis?

Vide hic in quo deficias: quam multa possis cum Gratia, quæ non facis! quam falsò & fraudulentè sub quadam specie pietatis plura desideres quæ non habes! Renuncia his vanis desideriis, Accepta tam libenter privationem negatæ potestatis, quam libenter datæ usum exercetis: paratus esto ad majora per fidem minorum curam, & diligentem officii tui administrationem; *Sic omni habenti dabitur & abundabit.* Denique labora sicut bonus miles *2. Tim. 2.* Christi Iesu. Bonus miles non sibi locum dat pugnae, sed datum servat, & dum in illo servando pugnat & laborat, meretur palmam & locum insigniorem.

PRO EADEM FERIA QUADRAGESIMALI.

Ad Evangelium, de Coena in Bethania, ante sex dies Pascha. Ioan. 12.

De hac Coena, & de odoriferis Magdalenæ unguentis, In 4. parte, Feria 3. hebdomadae 26.

Verum si quid aliud à Domini Verbis hic expositis considerandum aut dicendum vellet, hac sancta hebdomada, consultius foret

illud ex internis Christi doloribus supra declaratis, vel ex aliquo passionis morali mysterio desumere; semper id spectando, ut cum, tibi tum aliis, emendatiorem vitam persuadeas.

FERIA

FERIA TERTIA

DE TERTIO CHRISTI VERBO.

Mulier, ecce Filius tuus.
Ecce mater tua.

ET DE PERFECTA RENUNTIATIONE IN ORDINATI AFFECTUS
ERGA PARENTES, AUT ALIAS PERSONAS CARAS.

VERITAS PRACTICA.

Qui nimis suos diligit, non satis diligit.

RATIO EST, quia qui nimis suos diligit, naturali tantum affectu eos diligit.

Sed qui naturali tantum affectu suos diligit, non satis diligit.

Ergo qui nimis suos diligit, non satis diligere dicendus est; & facit injuriam Deo, sibi & suis.

I. PUNCTUM.

Ioan. 19. **S**TABANT autem, inquit sanctus Joannes, juxta Crucem Iesu, Mater eius & soror matris eius, Maria Cleopha, & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus Matrem & Discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suae: MULIER, ECCE FILIUS TVVS. Deinde dicit Discipulo, ECCE MATER TVA. Et ex illa hora, accepit eam Discipulus in sua.

Quali cum sensu pietatis, compassionis, ceterorumque affectuum tum dolentissimae Matris, & carissimi Discipuli erga pendentem Iesum; tum pendentis Iesu erga suos dilectissimos, haec gesta dictaque fuerint, fusè habetur in Meditatione vernacula, tuque ipse facile contemplari potes. Expendendum verò illud ad praxim, quam perfectam Renuntiationis affectuum formam proposuerit Dominus, circa parentes aut alias personas nobis caras. Cum enim ex alterutro aequè peccati possit, ut non satis vel nimis eos diligamus; sic ille temperavit affectum suum, seu affectus sui effectum, ut nec defuerit pietati, neque nimis affectui indulserit. Certè nisi temperasset naturalem suum affectum, non permisisset matrem illic adesse praesentem, &

tantum pati, quantum talis Mater in tali morte Unigeniti pati potest. Verum quia sic illi & nobis expediebat, ut quos dolores fugerat patiens Filium, eos sustineret parturientis illic quodammodo genus humanum: idcirco permisit eam interesse suae morti & sese mutuis compatentis animi vulneribus simul exulcerare.

Neque verò se ita continuit aut humano affectui renuntiavit, quin eam benignè intuitus, & solando allocutus, & omni pietatis officio fuerit prosecutus. En ut fidelissimè suo Discipulo illam commendat, Itemque Discipulum matri! Ecce filius tuus, Ecce Mater tua. O rela pietatis ardentissima! Perge aliquamdiu in his affectibus; ac deinde ad propositam Veritatem delabere: Est enim Consideratione dignissima & ad praxim opportunissima; Nam ita simul extrema jungit & temperat, ut, quod in illis est vitiosum extirpet; & quod est officii seu perfectionis, persuadeat.

Sic ergo habe, quod si nimis tuos diligis non satis diligis; Etenim nimia illa dilectio non nisi naturalis est & humana, nam si esset supernaturalis & divina non esset inordinata nec nimia, cum Divina Charitas sit ordinata aut non sit Divina; superest igitur quod sit tantum humana & naturalis affectio, quae ordinariè nimis sensibilis est, & in excessum vergens.

Talis erat amor illius patris, cui Deus exprobravit; magis honorasti filios tuos quam me. Num tibi idem exprobrare posset? & num tibi haec exprobratio satis dura videretur?

II. PUNCTUM.

SED qui naturali tantum affectu suos diligit, non satis diligit.

Nam

Nam cum supernaturalis affectus sit multo præstantior naturali, sive ejus originem, sive finem & terminum, seu modum diligendi spectes; Certè qui non diligit suos illo affectu supernaturali, non satis diligit; quandoquidè illis negat amorem præcipuum & excellentiorem; At verò qui suos colit naturali tantum affectu, eò minus illos supernaturali diligit quo naturalis est nimius: nam sua illa nimietate tantum detrahit de supernaturali, quantum excedit rationabilem & Christianum diligendi modum. Si naturalis esset temperatus & subditus supernaturali, se quidem mutuo compaterentur, seque; invicem confoverent: sed cum naturalis est nimius, sibi ordinariè subjicit supernaturalem, ejuſque actus & operationes ita impedit, ut non supernaturali sed naturali tantum affectu suos diligit, qui nimis diligit: ac proinde non satis diligit. Hinc apud S. Petrus Chryſologus: *Amarat nimietas quod poterat condire mensura.* Et apud Christum Dominum. *Nonne publicani, nomine & Ethnicum hoc faciunt?* O impiam pietatem, quæ divina commutat humanis, & supernaturalia naturalibus! dumque suis minora effandit, negat majora.

III. PUNCTUM.

Qui nimis igitur suos diligit non satis diligit; Quia non eos diligit præstantiori dilectione, quæ ipsa Charitas est, ubi nec plus nec minus reperitur, dicente sponsa de sponſo in Canticis, *Ordinavit in me Charitatem*; unde sanctus Augustinus. *Amor ipse ordinat e amandus est, quo bene amamus, quod amandum est, ut sit in nobis virtus qua vivitur bene.* Atque hinc liquet, quod alii sancti Patres dicunt de odio, quo jubemur à Christo parentes prosequi, nempe ex illo odio procreari verum amorem, cum enim odium idecirco tantum præcipiatur, ut recedet nimietatem affectus naturalis, eaque temperata sinatur agere Charitas: profectò eò major erit amor quo majus odium, id est, eo magis operabitur Divina Charitas,

quò minus affectus naturalis eam impedit, & sic ex odio amor, sicut ex amore odium; ut præclare inter alios sanctus Gregorius; *Quia L. 7. Mor. sic propinquos sicut nosmetipsos odio habere præcipimus, ut, cumus temperata eos discretionis arte, & convenienter diligere, & salubriter odio habere; quatenus sic sciat per amorem odium surgere, ut valeamus eos verius per odium amare.*

Alioquin certè qui non ita per odium suos amat, non levem facit injuriam Deo, sibi & suis. Deo quidem, quod Deum minus amat qui aliquid præter eum amat, quod nõ propter eum amat. Ille autem affectus naturalis, qui est nimius, nõ est secundum Deum neque propter Deum, cum ut reſecetur, præcipiat Deus odium. Sibi autem etiam nocet, cum ex illa inordinatione præcipui affectus, qui est amor, cæteræ affectiones depraventur; & virtutes, Devotio, Caritas, Castitas, Paupertas, aliæque innumera non leve detrimentum accipiant. Suis denique etiam malè providet, cum supernaturalem eis amorem denegat & Divinos inde etfluètes effectus; Etenim quid aſini, quid amico, parenti aut cuiusq; personæ comparare possis utilius, quam si divina illis impetres beneficia? Quandònam verò efficacius impetrabis, nisi cum ex vera & Divina Charitate rogabis? Putasne valituras illius preces, qui suos inordinate diligit, apud eum, qui toties dixit; *Si quis venit ad me & nõ odit patrem suum & matrem, & uxorem, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse Discipulus?* Et hoc illis subtracto beneficio, quod maximè à te sperare possent, nonne illis injuriam facis? Et nonne minus eos amas quandò nimis amas? Adverte igitur diligenter, & disce à Christo tuos diligere qui è Cruce nos docuit perfectam hanc Renuntiationis formam: *tanquam lignum illud, ubi erant fixa membra morientis, etiam ca-*

Tr. 12. 9. in Joanne.

S. August. ubi agit de hoc tertio Christi verbo.
Vide in 3. parte, Feria 3. hebdomadæ 5. ubi hæc declaratur Veritas: *Solum pietatis genus est in re salutis adversa, suis esse crudelcm.*

FERIA QVARTA.
DE QUARTO CHRISTI VERBO.

Deus meus, Deus meus? *Ve quid dereliquisti me? Matth. 27.*

Haynesve Pars 2.

41

ET

ET DE VOLUNTARIA RENUNTIATIONE CUJUSLIBET SENSIBILIS CONSOLATIONIS.

VERITAS PRACTICA.

Beatius est carere omni sensibili Consolatione, quam ea abundare.

RATIO EST, quia beatius est magis dare Deo quam accipere.

Sed qui caret omni sensibili consolatione, dat Deo, quantum homo dici potest illi dare.

Ergo beatius est magis eam carere quam abundare.

I. P U N C T U M.

VT melius intelligatur, quomodo Christus potuit esse derelictus à Patre, considerandi sunt quinque modi quibus illi erat unitus. Primus per Unionem hypostaticam; Secundus per Visionem beatificam; Tertius per Gratiâ Sanctificantem; Quartus per Charitatem actualem seu perfectam voluntatum conformitatem; Quintus denique per assistentiam, quâ cum iustis præcipue Deus ad eos protegendo, confortando sensibilibiter, aut aliis modis consolando; Sic ipse toties promittit in scripturis: *Cum transferis per aquam tecum ero, & flumina non operient te; cum ambulaveris in igne, non comburevis, & flamma non ardebit in te, Noli timere, quia ego tecum sum.*

Atque hoc quinto solum modo derelictus qui potuit à Patre Christus & à seipso, non autem primis quatuor modis; Sic autem derelictus est, ut nulla prorsus consolatione sensibili aut alia demum ratione, tum extremos, quos patiebatur dolores voluerit mitigare; sed purè & plenè siverit suum corpus atque interiorè etiam animæ partem pati, quantum naturaliter ex vi tormentorum & omnibus aliis circumstantiis dolorem augeatibus dolere & pati poterat. *Intraverunt aqua usque ad animam meam, infixus sum in limo profundi, & non est substantia, dicebat David in ejus persona. Sed & nobilis est Psalmus ordine vigesimus primus ac totus de passione Christi, qui ab hoc versu incipit, quem Christus Dominus clara voce pronuntiavit: Deus Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti; Et ut quidam existimant, continuavit, ibi loquendo de deliciis suis quasi nos ipsi per eum loque-*

remur. Quod si tantum prima illa verba protulit, quæ videntur querimoniam continere: *Vox ista non querela sed doctrina est, inquit sanctus Leo, expressio scilicet doloris maximi & vehementissimi cruciatus: ut intelligeremus, quò usque peccati pœna deveniret; atque ad eam patientiam ejus exemplo vehementius excitarentur, nulla ut prorsus consolatione sensibili, dolores nostros leniri vellemus.*

Non est grave humanum contemnerè solatium cum adest divinum, ait optimè Author libri de Imit. Christi, Magnum est & valde magnum tam humano quam Divino posse carere solatio, & pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere, & in nullo seipsum quarere. Hoc est scilicet eorum esse Dei, quo quidem statum nihil præstantius; & hac consideratione nihil efficacius ad illum statum vel desiderandum vel libenter recipiendum, quando sic Deus ordinavit.

Sic ergò attentè considera quod habet Veritas; *Beatius esse magis carere omni consolatione sensibili quam ea abundare; Nam, ut ait Apostolus, oportet meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare quam accipere. Quod universim & absolute dictum de omni genere doni, magis adhuc videtur verum de donis quæ Deo fiunt; nam ut optimè & subtilissimè ait S. Joannes Chrysostomus, beatius est debitorem habere Deum, quam novis nos debitis apud eum constringere; Cum jam enim tam multa illi debeamus, cumque ex tot capitibus seu nominibus mereatur à nobis coli, certè nihil amanti Deum accidere potest beatius, quam si eum qualicumque beneficio demereri aut si fieri possit debitorem habere valeat. Hoc Beatissimæ Virgini tanquam singulare aliquod privilegium à sancto quodam Patre prædicatur, *Eum e qua debitorem habes Eum cui nos debemus Metamor. ubi dicitur. Nonne ergo tibi, Anima, gloriosum dicitur Sermon & beatum erit si quid simile tibi dici potest! de Purif.**

Euge quæ debitorem eum habes cui tam multa debes! Da quantum dare potes Deo, & hac beatitudine potieris.

II. PUNCTUM.

Sed qui caret omni sensibili consolatione, dat Deo, quantum homo dici potest illi dare.

Supponi duo debent ad declarationem huius propositionis; Primum est, sermonem esse de homine, qui se profiteatur Deo & virtutis Cultorem. Alterum, quod libenter talis in obsequio Dei, carere velit omni prorsus sensibili consolatione; Quibus præsuppositis, aperte patet tum illum hominem dare Deo, quantum illi à nobis dari potest; Nam quid ultra cogitari potest, quod à servo detur, si postquam Domino suo quam potuit cumulare ministravit, nihil prorsus pretii, nihil mercedis, ne quidem cibum reposcat, imò se beatum putet si gratis illi serviat, vel si etiam male tractetur à Domino, nihil de servitio suo remittat, imò eo magis augeat usque ad mortem, quo pejus tractatur.

Certe si servus aliquis in vitis & nolens eo miseriarum redigeretur, vix esset ulla inferior servitus, ut patet in Israelitis sic Pharaoni servientibus in Egypto; sed si servus aut filius sic Domino vel patri libens volensque serviret, profectò non esset, quò servitus seu quò donum inferioris ad superiorem extendi posset ulterius aut altius promoveri. *Die notuque astu urebar & gelu.* Vide quæ plura de se dicebat Iacob in hanc sententiam. Cum ergo hic Dei cultor sit ita liberalis in Deum, ut post omnia ritè persoluta, nihil prorsus nisi angores & tædia velit recipere, quid superest, quod dare possit Deo? Neque enim tantum illi reddit obsequia debita, verum & illud maximè tradit, quod maximè desiderare posset, nempe ut se gratum esse Deo suo sentiret; quo quidem sensu & desiderio dum se libenter privat, & se servum inutilem in veritate pronuntiat, se ita omnibus & seipso privat, ut verè is sit, qui pauper & nudus spiritu dicatur, & qui cum Prophe-

ta dicat, *Quia unicus & pauper sum ego. NEMO* Ps. 14. *tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior qui se & omnia relinquere sciat, & ad infimum se ponere.* Vide libri secundi caput undecimum: L. 2. de & in 3. parte, in fine, ubi de voto paupertatis: *Imis. Cho.* ac in 4. Feria 6. & Sabbato hebdomadæ 17. c. 11.

III. PUNCTUM.

Beatius est igitur magis carere omni sensibili consolatione, quam ea abunde, cum sit dare Deo beatius quam recipere, per illam autem carentiam humani solatii, Deo detur quam liberalissimè dari potest.

Exigua quidem res est, & in quibuslibet donis nostris sentiendum cum Davide, & dicendum Deo, *Tua est Domine magnificentia & 1. Par. 29.* *potentia, tua sunt omnia, & qua de manu tua accepimus debemus tibi. Omnis hac copia quam paravimus, de manu tua est, & tua sunt omnia.*

Sed, ut optimè etiam ait sanctus Bernardus, *Serm. de cum id totum dedit homo quod potest, certè Quod de liberalior esse non potest, & ipsius est Divina bita.* *magnificentia, sua id acceptatione magnum facere, quod suo alioquin pretio nullum aut valde modicum esset.*

Iam verò vide accuratius, quæ tux sint partes circa hanc Veritatem, quis animus, quis vitæ status? Si quid desit solatii, tene beatum putas? tene beatiorem aliis qui redundant bonis? Et unde ergo illa murmura, illi languores, illa invidiæ, quando te miserum præ aliis & infelicioem putas? Non aliunde est quam quod mala pateris quæ non illi patiuntur, vel bona non habes quæ ipsi possident; At ecce, beatius est mala omnia perpeti & bonis carere omnibus, quam abundare: Quomodo ergo te miserum dicis? *Dixisti, va misero mihi! & tu quaris tibi grandia! Noli quarere. Tob. 10. NOLI turbari. NOLI amulari in eo qui prospere- Ps. 3. 6. ratur.*

FERIA QUINTA.
DE QUINTO CHRISTI VERBO.

Sicut, Ioan. 19.

Aa 4

ET

ET DE INTERNA RENUNTIATIONE DESIDERII CUJUSLIBET
INORDINATI, ETIAM SPIRITUALIS.

VERITAS PRACTICA.

Sic pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata, ut qua ratione sunt ardentia, eadem sint & temperata.

RATIO cur desiderium naturale debeat esse temperatum satis patet; Cur autem & quomodo ipsa etiam pia desideria, quæ debent esse ardentissima, possint & debeant esse temperata.

RATIO EST, quod idcirco vehementia & ardentia esse debent, quia res, quæ desideratur, sic merito suo exigit desiderari.

Atqui eadem ipsa res postulat ut temperatè desideretur.

Ergo qua ratione debent esse ardentia, debent esse & temperata.

I. PUNCTUM.

Triplex hinc Christi Domini sitis considerari potest, Corporalis, Spiritualis & Sacramentalis. Corporalis quæ revera corpus multum laborat: Spiritualis qua Christi animus ardentè sitiebat salutem animarum; Sacramentalis quæ modò existens, in sanctissimo Sacramento, quod hac sacra instituit die, vehementer desiderat sibi uniri animam.

In hac triplici autem siti, perfectæ Renuntiationis speciem nobis exhibuit, quæ non modò appetitus naturalis cohibeatur, sed & ipsa meliora & maxime pia desideria ita temperentur, ut non desinant esse ardentia, & ita semper ardeant ut simul sint temperata. Vide enim primò, ut nullus ei sitienti aquam subministrat, imò eum felle & aceto potat, quod certè est crudelitatis genus acerbissimum. Deinde considera quàm pauci salventur cum tamen omnes salvari desideret; & in illa paucitate salvandorum, nec plurium nec aliorum quàm re ipsa salvi fiant, salutem obtineat: Unde mirum, quantopere desiderio suo renuntiet. Denique quàm multò etiam pauciores vehementissimum ejus desiderium expleant, quo sibi omnes in Communione sui Corporis & Sanguinis uniri veller, quamque patienter & temperatè ferat illam sitim seu rei desideratæ privationem. Sic discere renuntiare

non modò appetitui naturali, in iis quæ spectant necessitates corporis, sed in ipsis etiam spiritualibus desideriiis, quæ sic debent esse ardentia, ut sint simul temperata.

Ratio cur ardere & fervere debeant, hæc refertur, quòd res spirituales, quæ desiderantur, id merito suo exigant, ut non quolibet desiderio sed vehementi & excitato concupiscantur: sic enim ipse Christus Dominus beatos dicit, qui *esuriunt & sitiunt iustitiam*, *Matt. 5.* quia ipsi *saturabuntur*, quasi diceret, nisi sic esuriant & siciant non saturabuntur; quia re ipsa perfectio & quæcunque ad eam conferunt, sunt ita supernaturalia, sublimia & excelsa ut nisi eorum sit vehemens desiderium, vix attingantur. Adde quod cum exquisita sint & pretiosissima Dei dona, ad quæ ipse nos disponit suis antecedentibus gratis; ordinaria hæc dispositio fit per illa desideria, quæ quo sunt actiora, eo capaciosiorum recipiendorum Dei munerum redditur animus; unde sanctus Bernardus, qui *esurit, esuriat amplius; qui desiderat, abundantiùs adhuc desideret, quoniam quantumcunque desiderare potuerit, tantum est accepturus*. Sanctus item Augustinus, *desiderium eorum dissetur ut crescat, crescit ut capiat*. Non *In 2. 8.* enim parum aliquid daturus est Deus desideranti, aut parum exercendus est ad capacitatem tanti boni.

II. PUNCTUM.

Atqui eadem ipsa res postulat, ut temperatè desideretur, seu ut desideria illa temperentur.

Non ita quidem ut non sint semper ardentia & vehementia, sed ut ardor sit temperatus, hoc sensu, quod quidquid spirituale & Divinum desideratur, nõ aliter desideretur, quàm ut pure Deus videt nobis expedire ad suam Gloriam, & Voluntatis suæ Beneplacitum adimplendum. *Secundum propositum voluntatis suæ*, inquit Apostolus, *in laudem gloria gratia suæ, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo*. Atque ita, ut vides, ardor & vehementia desiderii non tollitur, quia semper Dei voluntas ejusque gloria, nec non nostra perfectio, vehementissimè desideranda sunt; sed modus adhibetur & in modo temperamentum includitur, quatenus scilicet Deo ipsi videbitur, cum

1. Cor. 10.
Ephes. 4.

eum reverà nulla sit cuiusquam perfectio, nec ulla Dei gloria, nisi sic temperatè & conformiter ad Divinam ejus voluntatem ordinentur, quæ ponit mensuras & gradus uniuscujusque statui & perfectioni. Secundum mensuram regulæ, quæ mensus est nobis Deus. SECUNDVM operationem, in mensuram cuiusque membri.

1. Petr. 13.

Unde manifestè patet, rem ipsam, quæ postulat ut desideria ferveant, exigere etiam ut temperentur; quia ipsa est Divina voluntas in omnibus desideris proposita, & ardentè quidem desideranda ut fiat: sed temperatè simul desideranda, ut ne aliter fiat quam ipse Deus ordinet. Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Iesum Christum, apert vos in omni bono, ut faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se, per Iesum Christum. Hoc est scilicet desiderium temperatè ardens, & ardentè temperatum.

III. PUNCTUM.

1. Petr. 32.

1. Petr. 4.

Apparet ergo evidenter, quàm necessariò duo illa, quæ videntur repugnare, sint simul coniungenda; & quàm aded non unum destruat aliud, ut potius sese murò stabiliant, & velut duo rivi ex eodè fonte scaturientes, qui simul coeant & irrigent uberius terram cordis arentem & siccantem; sicut rivi aquarum in siti, ait Propheta. Horum verò duorum defectum in nostris desideriis manifestè arguit sanctus Iacobus: *Concupiscitis & non habetis: & non habetis propter quod non postulatis. Petitis & non accipitis, eo quod malè petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis.* Quod enim ait, non postu-

lari, defectus ardoris est; quod verò addit malè peti, ut quod petiitur in concupiscentiis insumatur, ardoris excessus est, & defectus temperamenti, quod Sapiens sapienter suggerit, primò inquitens, *Anima vestra sitiunt vehementer: tum subiiciens: suscipiat anima vestra disciplinam: id est addiscat & servet modum formandi sui desiderii.* Vide propterea librum tertium de Imiratione Christi capite undecimo, tricesimo octavo & tricesimo nono: ubi de his copiosè. Expende hæc inter alia; *Desideria te sæpe accendunt & vehementer impellunt, sed considera an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis.* Si ego sum in causa, bene contentus eris quomodocunque ordinaverò; si autem de proprio quasitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit & gravat. Committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. Non est minimum in minimis seipsum relinquere. Versus profectus hominis est abnegatio sui ipsius, & homo abnegatus valde liber est & securus.

Eccles. 51.

Plura de desiderijs vide in 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 1. Adventus. In 2. parte, tota hebdomada Ascensionis Domini, & Sabbato vigiliæ Pentecostes. In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. In 4. parte, hebdomada 26. & alibi passim.

De Cœna vero Domini, & de Sanctissimo Sacramento, seu etiam de Communione, Vide in 1. parte Dominica 4. Adventus & Sabbato hebdomadæ 3. post Epiphaniam. In 2. parte, Feria 5. Septuagesimæ, & Feria 6. hebdomadæ 4. post Pascha. In 3. parte, totis duabus primis hebdomadis: necnon Feria 5. 6. & Sabbato hebdomadæ 13.

FERIA SEXTA.
 QUÆ PARASCEVE DICITVR.
DE SEXTO CHRISTI VERBO.

Consummatum est. Ioan. 19.

ET DE ABSOLUTA RENUNTIATIONE OMNIUM QUÆ SUPERSUNT
 IN HAC VITA, UT CONSUMMEMUR CUM CHRISTO.

VERITAS PRACTICA.

Aur nihil hodie ages, aut sic semper ages.

RATIO est, quia nisi eorum omnium, quæ aguntur hodie, finem assequaris, nihil à te actum

existimari prudenter potest.

Sed eorum finem non assequeris, nisi sic semper perseveres.

Ergo aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.

Da 3

I. PUN-

I. PUNCTUM.

SIC piis affectibus indulgendum, ut quod est præcipuum ad absolutam Reouitiationem non omittatur. Ad utrumque autem plurimum valet attendenda Consideratio expirantis in Cruce Christi, & sic omnia consummantis. *CONSUMMATUM EST*, inquit, & inclinatio capite, tradidit spiritum. O verbum penetrabilius omni gladio ancipiti, & pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritus! *Consummatum est!* nempe illud omne quod in mandatis à Patre habebat, nihil planè omisium; *Opus consummavit quod dedisti mihi Pater.* O verè Consummatorem Iesum! *Ioan. 19. Hebr. 4.*

Ioan. 19. Hebr. 12. Sed quo tandem modo, quo labore, quo pretio? Audi anima, hoc iterum audi, *Consummatum est*, id omne scilicet quod erat homo Christus, en totum Corpus lacerum, totus profusus Sanguis, totum exhaustum robur, totæ disfluxerunt vires, totus vitalis humor exaruit; En Cor exsuccum, en vita deficit, en totius hominis dissolutio, dum inclinatio capite tradidit spiritum!

Ier. 2. *Obstrepescite cæli super hoc & porta eius desolamini vehementer, quam merito sol obscuratur, terra moveretur, petra scinduntur, & monumenta aperiuntur! Proh Deus immortalis! tantine valet salus unius animæ, ut pro mea salute Anima Christi, tã crudeli morte separanda fuerit à suo corpore! Quid hic satis dignum cogitem! aut potius quid nimis indignum cogito, dum contempior non me minori valere pretio quàm valet Sanguis & Vita Christi! Nonne satius erat me perire quàm talem vitam! aut certè si aliter visum Christo, si maluit se perire quàm me; egone me post tot impensas perdam! Certè Consummatum est quantum ex parte Christi quidquid ad salutem spectat, sed mea etiam ex parte, quod superest consummandum est. *Vna enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos*, inquit Apostolus. Quid porro est illud, quod superest, nisi quod ait idem: *Ve qui vivunt iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est?* Hæc est Christi morientis intentio, hic finis eorum omnium, quæ in eius memoriam hodie tanto aguntur apparatus. Unde ex omnibus ad praxim hodie considerandis, hæc una potissimè perpendi debet *Veritas, Aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.**

Expende illud Apostoli iam id est, deinceps, semper, continuo, & ita constanter, ut si non ita semper, nihil fiat. Cum enim in omni negotio ita semper spectetur finis, ut omnia ad eum dirigantur, & nihil actum putetur, nisi finis propositus attingatur; certè id multò magis in eo, quod agimus, negotio, spectandus est ille finis, qui nobis hodie proponitur in recolenda morte Christi Iesu, & qui non potest non esse excellentissimus pro quo tam multa impenduntur. *Tanta passi estis sine causa, si tamen sine causa*, inquit Apostolus, quasi diceret, quidquid passi fueritis, nisi illud, propter quod passi estis, retineatis, frustra passi estis. Itemque paulo post in hunc eundem sensum: *Timeo de vobis, ne sine causa laboraverim in vobis*: Si scilicet illud, propter quod laboravi, vobis depercat, sine causa laboravi, nec tantum mihi dolori est laborasse, quantum mihi erit, nihil meo labore profuisse. Sic tibi à Christo moriente dictum puta.

II. PUNCTUM.

SED finem tibi propositum non assequeris, nisi sic semper perseveres.

Jam dictum est ex Apostolo hunc finem esse, *ut qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est.* Et quidem hodie sic Christo vivere non recusas; Quanti de illo sensus, quam crebri & frequentes in eum animi tui motus! quam libenter propter ipsum te privas multis, & omnia tua in eum unum refers! Velle hodie permittere aliquid sensualiter? Velle sine vel leve peccatum admittere? Velle sine illum vel leviter offendere, quæ vides pro te morientem? Certè nolles, nonne id affirmares? Hoc est videlicet illi vivere & tibi mori, hoc est, quod ait Apostolus: *Ve qui vivunt iam non sibi vivant*, id est, nullos vitæ actus propter te, propter commoditatem, propter delectationem & honorem producant; sed omnia cogitata, omnia verba, omnia facta, omne illud tandem, quod vivunt, ad illum referant, qui pro ipsis mortuus est, ut sic sibi mori discant & ipsi vivere. Nonne id æquum? Certè sic iudicas hodie, sic hodie profiteris. At quamdiu sic vivendum putabis? quamdiu sic tibi nihil, & illi omnia? An tantum hodie, ut fieri solet, vel aliquot post diebus? Hoc est, quod tibi modò dicitur,

tur, hoc est, quod seriè expendendum, nisi sic semper perseveres in illa puritate vitæ propter Christum degendæ sicut hodie vivendum nostri, non allequearis finem tibi propositum, quia sic semper Christo vivendum, & nunquam tibi. *Non estis vestri: Empti enim estis pretio magno.*

1. Cor. 6.

Non est quidem semper junandum aut orandum sicut hodie, sed quantum spectat ad eam vitæ puritatem & innocentiam, quæ omne profus peccatum & sensualium motu ablegat, tanta est obligatio sic in singulos dies vivendi, quanta est hodie. Ac proinde nisi sic deinceps vivere constitutum habeas, finem hodiernum non attingis. Quasi verò in unum duntaxat diem tale Christi promeritum constringatur! Mors non est divisibilis: Quisquis est mortuus, aut omnino & in omne tempus est mortuus, aut nullo modo est mortuus; sicque cum suis intentus sit planè mori nobis, nisi sic semper mortui simus, finis non

1. Cor. 4.

obtinetur. *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.* O votis omnibus optanda mors, quæ in talem vitam, qualis est vita Jesu, commutatur!

III. PUNCTUM.

ERG0 aut nihil hodie ages, aut sic semper ages. Nisi enim allequaris finem, vidisti, quod nihil agas; & nisi perseveres, aut certè deliberatum omnino habeas eum Dei Gratia perseverare in illa vitæ puritate, quæ non sua sed Christum querit, non allequeris finem propositum. Quid ergo superest nisi alterutrum ex his duobus, aut te nihil hodie agere, aut si

quid bene agis, sic semper agendum? Licet enim ieiunes quantum vis strictissime, licet plores & mediteris tota die, cum tamen ista omnia non fiat finis propositus, nihil agis. Quod si puriori quidem & sanctiori vitæ simul studeas, nec tamen hoc studium concinues, nihil item agis: quia in continuando per totam vitam studio, totum est positum. *Vt qui vivunt, inquit, iam non sibi vivant, hoc est, quamdiu deinceps vivent vita naturali, non vivant vita sensualis.* Non aliis finitur terminis hæc mors vitæ sensualis quam ipsius vitæ naturalis; & potius optandum non vivere vita naturali quam non mori vita sensuali; dicendumque cum Apostolo: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.*

Phil. 1.

Non est nostrum statuere de vitæ naturalis diuturnitate: sed planè nostrum est cum Divina Gratia, quod quam diuturna hæc erit vita, tamdiu mors illa duret, qua debes hodie mori, aut illa pretiosa in conspectu Domini morte non morieris, sicque nihil ages, quia hoc maximè est agendum, ut sis de illis, quibus dicitur, *Mortui estis & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.* Itane verò nihil ages hodie pro tuo Christo? Nihil ex eius morte referes? Nihil ex hac Meditatione? nihil ex audita passione, nihil ex tot lamentis, tot planctibus & ceremoniis? Planè nihil, nisi hodie tibi moriaris, & nisi quod hodie inchoaris, sic usque ad mortem compleas & consummes cum Christo Jesu. *Aspicientes in auctorem fidei & consummatorem Iesum.* Vide in 3. parte, Feria 5. hebdom. 2. Ubi hæc habetur Veritas:

Coloss. 3.

Hebr. 12.

Satius esset nullo die velle vivere, quam non omni die velle cum Christo mori.

IN EADEM DIE PARASCEVES.
AD ILLUD IDEM APOSTOLI:

Qui vivunt iam non sibi vivant. 2. Cor. 5.

VEL IN ILLUD EJUSDEM,

Non estis vestri, empti estis enim pretio magno. 2. Cor. 6.

VERITAS PRACTICA.

Nihil est in vitæ nostræ usu minus nostrum, quam ipse vitæ usus.

SENSVS & Ratio est, quod nihil minus est usurpandum tanquam suum, quam quod magis est alterius; nihilque magis alterius, quam quod alter vel potiori iure postulat, vel aequiori negat se inuito usurpari.

Sig. in.

Sed nihil est, quod sit magis alterius quam vita nostra usus: nihil est quod magis sit Christi, nihil quod aequiori iure acquiri possit, quam quo vitam nostram acquisivit; nihil denique quod aequius negari possit, quam quod negat se invito vitam nostram à nobis usurpári.

Ergo nihil est in toto vita nostra usu minus nostrum, quam ipse vita nostra usus. Unde videntius apparebit, quam sit verè dictum ab Apostolo: ut qui vivunt jam non sibi vivunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est.

I P U N C T U M.

CUM cuiuslibet rei atque operis sit maximè spectandus finis, tanto id vetius est, quanto vel opus est magis eximium, vel finis est sublimior: *Prima causarum omnium*, inquit sanctus Thomas, *est finalis, quæ si subtrahatur, necesse est alias subtrahi.* Atque ut nullum est opus excellentius Redemptione nostrâ, nullusque finis eo sublimior, quem Redemptor noster sibi nobisque proposuit, certè in his nostris exercitiis diligentius inspectandus est ille finis. Et cum sine dubio quantum ad profectum nostrum spectat, non sit alius convenientior, quam ut nobis planè mortui, Christo soli vivamus: in hoc insistamus necesse est, hoc premamus, hoc urgeamus, sive potius, ut cum Apostolo loquar, sinamus nos à Charitate urgeri & premi: *astimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, ut qui vivunt iam non sibi vivunt, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Quod & alibi iisdem pene verbis dixit; *Nemo nostrum sibi vivit, & nemo sibi moritur, sive enim vivimus, Domino vivimus: sive morimur, Domino morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit, ut & mortuorum & vivorum dominetur.*

Videsne tanquam finem mortis Domini, & designari dominatum Christi, & talem dominatum in vivos, qualem habet in mortuos, id est, perinde ac si ipsi viventes essent mortui, vel perinde ac alii mortui, planè ac perfectè Christo subiacent, nullo modo reluctantes. Illud autem, quod ait Apostolus, *urgeri & astimari*, illud ipsum est, quod sanctus Joannes ait: *In conspectu eius*

suadebimus corda nostra, id est, convince-mus tam firmâ solidâque ratione, ut si quid forte humanum Divinæ Charitati & gratiæ, qua nobis Christo vivendum est, se se opponat, ratione illa revincatur, *in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam*, sicut ait Apostolus.

Talis est autem Veritas, quæ iam nobis expendenda proponitur; persuadet planè & convinceit intellectum quantumcunque repugnantem, ut non modò speculative, quod dicitur, agnoscamus nos non esse nostros, nostram non esse vivendi rationem, nostram non esse vitam, nobis non esse vivendum, sed re ipsâ & practice, nostri non simus, nobis non vivamus. Quis enim nostrum vel unum vitæ actum velit usurpare, si intelligat nihil minus esse nostrum, nihil minus usurpandum quam illum vitæ actum? Sic autem omnino est, sic verissimè de uno quolibet vitæ actu intelligendus Apostolus: *Non estis vestri*, sic proposita Veritas hoc evidenter in ipsis exhibet terminis: aut si quid forte est minus evidens, sic aperte declaratur.

Nihil est minus usurpandum tanquam suum, quam quod magis est alterius; nihilque magis alterius, quam quod alter vel potiori iure possidet, vel æquiori negat se invito usurpari.

Tria dicuntur in hac propositione, quarum primum nullam prorsus habet difficultatem. Quid enim clarius, quam illud non esse nostrum quod est alterius, qui nolit esse nostrum. *Non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum*, ait Apostolus, ubi ea, quæ sunt aliorum, manifestè opponit iis, quæ unicuique propria sunt. Secundum est, nihil tam spectare ad alterum, quam quod potiori iure suum fecit. Sunt enim varia possidendæ rei jura, & ex his alia sunt aliis potiora seu strictiora. Captivus magis est Domini sui quam spontaneus servus, & filius magis est Patris, quam captivus Domini sui. Possunt captivi se omni captivitatis debito solvere, at non sic omnino filij, quin semper filius debeat Patri quod est & vivit. Unde apud Sapientem: *In toto corde tuo honora patrem tuum, & gemitus matris nò obliviscaris, memento, quod nisi per illos natus non fuisset, & retribue illis quomodo & illi tibi.*

Tertium

Tertium denique additur: *Quod aequiori jure rem suam se invito nolit usurpari.* Nam sic etiam varia potest considerari juris æquitas, quæ tam diversa est, ut in quo peccarent aliqui, si vellent sua sibi subtrahi, peccarent alii si nollent. Peccaret fortè pauper paterfamilias, si familiæ suæ damno, non repugnaret diviti rapienti sua: peccaret verò dives, si pauperi summa in egestate constituto, sua sibi eripienti non consentiret. *Panis est famelicis quem tenes,* inquit sanctus Basilius, *nudi tunica quam tu in conclavi conservas;* O si hoc attenderent divites, quam verè plorarent ululantes in miseris qua ipsi advenient, quòd hæc nolint attendere. O fœlices religiosi quibus ne quid desset quod darent, sua omnia reliquerunt.

II. PUNCTUM.

Sed nihil est magis alterius quam vite nostra usus, nihil est quod magis sit Christi, nihil est quod potiori jure acquiri possit, quam quo vitam nostram acquisivit, nihil denique quod aequiori negari possit, quam quod negat se invito vitam nostram usurpari posse.

Tria hic etiam distinctè nobis & fusius quam alia sunt explananda. Primum est, quòd multa quidem sunt jura quibus Dei sumus. Jus est Creationis, Conservationis, & Finis ultimi, quæ nos totos sic adficiunt Deo, ut unicuique nostrum jure merito possit dicere quod Israël: *Meus es tu.* Sed aptè sanctus Bernardus: *Pro his ita sum amans te quantum possum, sed est quod me plus movet, plus urget, plus accendit. Super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Jesu bone, calix quem bibisti, opus nostra redemptionis, sic omnino amorem nostrum facile vindicat totum sibi; hoc inquam est, quod nostram devotionem, & blandius allicit, & justius exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius: Quasi diceret, tam naturali, tam claro & aperto jure emptionis id sibi vindicat, ut quantumcunque velle videremur illi juri resistere, vel contra quidquam opponere vix possemus, vix vellemus; sic enim anima propter hoc redemptionis beneficium, suis tribus facultatibus, intellectu, voluntate & memoria, constringitur quodammodo, & suavi quadam violentia trahitur ad cedendum illi emptionis juri, & ad se totam propterea concedendam,* Haynesvæ Pars II.

ut quod in aliis titulis & beneficiis cogitari poterat, nullas à Deo, propterea, factas expensas. In hoc plurimum valeat, quia certè multum de suo Redemptor noster expendit & effudit.

Sic pergens sanctus Bernardus. *Multum quippe, inquit, in eo laboravit Salvator, nec in omni mundi fabrica, tantum fatigationis Author assumpsit. Ille denique dixit & facta sunt, mandavit & creata sunt; At verò in hoc, & in dictis suis sustinuit contradicentes & in factis observatores, & in tormentis illis sores, & in morte exprobratores.*

Et alibi: *Quis dignè penset quanta fuerit humilitatis, Mansuetudinis, Dignationis, Dominum Majestatis carne indui, multari morte, turpari cruce? Sed dicit aliquis: Non valuit opus juum reparare Creator absque ista difficultate? Valuit, sed maluit cum injuria sui, ne pessimum atque odiosissimum vitium ingratitude, occasum ultra reperiret in homine. Sane multum fatigationis assumpsit, quo multa dilectionis hominem debitorem teneret commoveretque gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minus devotum esse fecerat conditionis facilitas. Quid enim dicebat homo creatus & ingratus? Gratis quidem conditus sum, sed nullo Authoris gravamine vel labore. Si quidem dixit, & factus sum, quemadmodum & universa. Quid magnum est, quamlibet magna, si verbi facilitate donaveris? Sic beneficium Creationis attenuans humana impietas, ingratitude materiam inde sumebat, unde amoris causam habere debuerat, idque ad excusandas excusationes in peccatis. Sed obstructum est os loquentium iniqua. Luce clarius patet, quantum modo pro te o homo, dispendium fecit: de Domino servus, de divite pauper, caro de Verbo, & de Dei filio, hominis filius fieri non despexit. Memento jam te etsi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia, & te inter omnia: at verè per totos triginta annos operatus est salutem tuam in medio terra. O quantum laboravit sustinens!*

Et rursum alio in loco: *Quod si totum, inquit, me debeo pro me facto, quid addam jam pro me refecto, & refecto tali modo? Nec enim tam facile refectus quam factus: nam qui me semel & tantum dicendo fecit, in reficiendo profecto & dixit multa, & gessit mira, & perivit dura; nec tantum dura sed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus qua*

Bb

retri-

Hem. 6.
ad divi-
tem arva-
rum.
Lac. 3.Isai 43.
Serm. 20.
in Cant.

vidi.

Serm. II.
in Cant.Tract. de
dilig. Deo.

restituit mihi? In primo opere me mihi dedit: in secundo se; Et ubi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro se?

In quibus Sancti Patris verbis, aliud est, quod secundo hic loco attentius est nobis expendendum, ad illius juris potentiam a-pertius declarandam. Non enim me tantum sibi emit, quod multum est, sed ut me sibi emeret, ut me totum sibi compararet se Ipse totum dedit, quod certe in hac materia, ubi de nobis totis tradendis agitur, vel maxime considerandum est. Nam, ut aiebat S. Bernardus, inde apparet, me bis illi debere me- ipsum; nempe & quod me mihi reddiderit, & quod se propterea dederit; In quo postremo dato, si attentè perpendatur, tantò est ali- quid amplius altero, quanto Ipse, qui se to- tum dedit Christus, major me est. Sicut enim Nolanus ille, quem captivum sanctus Pauli- nus Episcopus, se donando, redemit, longè illi devinctior fuit quàm alii, quos Idem Sanctus sua pecunia redemerat: sic planè nos Christo Domino, qui nos se ipso toto dato, redemit. Nam in tota Christi Passione, hoc est potissimum, quod attendamus & ponderemus, Christum scilicet sese totum dedisse, nihil prorsus sibi reservasse, nihil bonorum temporalium, nihil honoris terreni, nihil sanguinis, nihil vitæ: sed omnia prorsus om- nia consummata: unde si quid Judæi con- tra ipsum perpetrârunt; non aliunde est, quàm quòd se illis permisit, quàm quòd se nobis dedit. Hæc est, inquiebat, hora vestra,

Insc. 22.

Et potestas tenebrarum: qua quidem potestate sibi facta si ad graviora infligendâ tormenta voluissent abuti, passus illa fuisset Christus, quia se totum illis tradiderat, ut se mihi to- tum hoc jure donationis vendicaret.

Atque ut magis etiam appareat, quanta sit illa donatio, præter dignitatem Personæ se donantis, quod in donatione præcipuum & maxime considerandum venit, ut ex animo fiat, hoc certè habet insigniter hæc donatio, Nam nulla unquam Charitas par ejus Cha- ritati extitit, nullum unquam donum tam voluntarium, tam liberum, tam liberale, tam internum, & tam ex omni parte absolutum. Oblatus est, quia Ipse voluit.

If. 531.

Adde, quod si ad beneficii magnitudinem spectari solet vel malum à quo quis eripitur, vel bonum quod confertur, vel numerus

& multitudo beneficiorum disparium, vel ejusdem multoties repetita collatio, quando vel etiam minus is meretur, cui gratia toties redonatur; Quid horum non reperitur in hoc beneficio Redemptionis, & in quovis gradu tam sublimi, ut usque à quò procedatur, cogitari non possit? Quale enim istud est malum, dira Interorum æternitas, unde sunt eruti, qui sunt redempti? Quale illud bonum, sempiterna beatitudo quò sunt idem vocati? Quam crebrò & frequenter verò be- neficium immerenti renovatur? Quoties videlicet se homo mortali culpa coinquinat. Tum enim peccator iterum revocandus ab inferis, tum rursus aperiendi sunt illi cæli, quos noxa lechalis clauserat: tum quasi et- jam fundendus Christo sanguis; tum Chri- sto quasi est moriendum; quia mortis ejus meritum ita est necessarium ad respiscen- tiam peccatoris, ut nisi meritum esset inex- haustum, oporteret toties Christum pati, quoties venia remittitur peccatori.

Qua quidem in multiplicitate beneficii, non solum apparet Bonitas Benefactoris, sed & malitia & indignitas peccatoris, qui post acceptum etiam beneficium suo Benefactori tam ingratum se præbet, ut illum rursus crucifigat, sicut in sequenti discursu patebit cla- rius: Quòd enim modò hæc commemoren- tur, eò tantum spectant, ut demonstretur quale sit, inde jus Christi Redemptoris in nos, quod tam multis, & tam strictis simul conflatis constat nominibus.

Et ne in contentionem aut dubium ali- quod cuiuspiam tale jus vocari possit, hoc ter- tium est exponendum, quòd sic à Patre jus illud est confirmatum, & à Filio acceptum, ut Pater in Filii manus nos omnes pos- suerit, & Filius nullos tanquam suos agnoscat, quin solenni Sacramento se ita illi addi- cant, ut sibi planè mortui velint esse, sicut ipse pro ipsis est mortuus. Hæc nempe vera est baptismi significatio, hæc nota Sacra- menti virtus & institutio, hæc germana ratio, cur baptizati corpus immergatur in a- quam. An ignoratis, inquit Apostolus, quòd Rom. 6. quicumque baptizati sumus, in morte ipsius ba- ptizati sumus, conscripti enim sumus cum ipso per baptismum in mortem. Id est, sicut iste mortuus, & sepultus fuit, ut nos sibi redime- ret, ita nos redempti profitemur nos omni- bus mori, ut ipsi soli vivamus. At verò licet

postea

postea baptisati nihii cogitantes de tali jure & debito, prorsus sibi, non Christo vivant, non solvantur tamen propterea suo debito, sed semper eo manent obstricti. Neque ulla vis hominum, nulla ætas temporum, aut nulla potestas etiam Dæmonum, characterem in baptismo impressum, quo tale debitum designatur, obliterare poterit.

Quin addo, nec ipsum posse Christum se hoc tam debito jure abdicare, sicut non potest non esse Christus: Hoc est enim illi jam proprium, & ut vocant, essentialia, ut quamdiu erit Christus, erit in illo jure, atque in illa juris exigendi voluntate. Quamobrem plagas in suo servavit corpore, quasi suæ testis potestatis & juris: quasi signaculum & sigillum, quo ratum fixum in omnem æternitatem sibi jus illud retineat: quasi agat ex syngrapha cum hominibus; Vos mihi has intulistis plagas, & eas libens accepi, ut vos redimerem; mei estis, meos vos repeto, jus negare meum non potestis, ecce vestrum debitum: en tabula obsignata, en monumenta authentica, en omni testimonio majora signa. Quid contra potest objici? O quam justè in cælo illi canitur: *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & Divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.*

III. PUNCTUM.

Nihil est igitur in vita nostra usu minus nostrum, quam ipse vita usus, quia nihil est, quod sit magis alterius, nempe Christi, qui jure emptionis nos ita totos sibi vendicat, ut nullus possit nec velit Christianus de illo jure contendere; non enim humano tantum intellectui lux aperta infunditur ut tale jus videatur, sed voluntati simul flamma injicitur, ut se velit illi subicere. Quid enim ad omnem animorum inflexionem potentius, quid misericordius intelligi valet, inquit sanctus Anselmus, quam peccatori æternis tormentis deputato, & unde se redimat non habenti, Deus pater dicat, accipe unigenitum meum, & da pro te; Ipse filius, tolle me, & redime te. Quasi hoc dicunt, quando nos ad Christianam fidem vocant & trahunt.

Sanctus verò Bernardus, descendens ad ipsam Veritatis Praxim. *Servite, inquit, Domino in timore, ut sine timore quandoque de*

manu inimicorum vestrorum liberati, serviamus illi. *Servite in spe, quoniam fidelis est in promissis. Servite ex merito, quia multus in meritis est. Nam etsi cætera taceam, hoc solo verè non immeritò vitam sibi vendicat nostram, quòd pro ea præbuit suam. Nemo igitur sibi vivat, sed ei qui pro se mortuus est. Cui enim justius vivam, quam ei, qui si non moreretur, ego non viverem? Cui commodius quam promittenti vitam æternam! Cui magis ex necessitate, quam flammis perpetuas minitanti; sed servite voluntarie, quia Charitas libertatem donat. Charitas scilicet vel quam me diligit, vel qua ipsum diligo. O quam pauci sic illi serviunt, sic illum diligunt, cum sic tamen omnes illum diligere teneantur.*

Nec recordatis, inquis, non venit in mentem talis Christi memoria. Res occurrentes nos aliò inde abripiunt, & sibi nos conglutinant. Verè ita est, hæc est ingratitudo nostra. Hæc insensibilitas animi circa Liberatorem nostrum. Hoc est quod animæ in primis exprimat: *Oblita es Dei Salvatoris tui, & fortis adjutoris non es recordata.* Quasi diceret, ne te in res externas excuses, quidquid sit quod occurrat, si mei velles recordari, satis potens sum ad pervincenda omnia; tantum mei recordare, recordare mei juris, recordare tui debiti.

Isai. 17.

Hoc est quod modò versandum est in animo, & tot modis revolvendum, quibus infigi queat memoriæ, ad omnem vitæ actum & ulum, ut deinceps nullum nobis usurpemus; vel in substantia, nihil aliud facientes quam quod velit Deus; vel in modo vel in fine, non aliter nec alio fine, quam ut ipsi placeamus.

Sic cogitemus de unoquoque vitæ nostræ actu, sicut de re aliena, quam nobis usurpare nollemus, ne furti, ne sacrilegii nos reos redderemus. Nihil iniquius quam defraudare operarium mercede sua, quod eò iniquius est, quòd quis operarius majorem operam, majoresve expensas tum pecuniæ, tum corporis, tum animi & si quas alias, ad opus collocarit; talis tum defraudatio recensetur inter ea peccata quæ clamant apud Deum, ut expressè habet sanctus Jacobus: *Ecce merces operariorum, qua fraudata est à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabaoth irroivit.* Sic enim nihil erat debitum justius, sic nihil est negatum injustius.

Jac. 5.

Hæc est scilicet defraudatio, hæc est iniquitas, quæ contra Christum committitur, quando actus vitæ contra ejus voluntatem usurpatur; nam defraudatur sua mercede, privatur suo debito, pro quo emendo tot expensas dedit, quot fluxerunt ab ejus corpore guttæ; *Ut quid perditio hæc? R E D D E uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum propitiis Philistinorum.* Hoc scilicet Davidi nomine, cara erat in primis ista uxor, quod tanto illam pretio sibi emisisset. Sic quando est allata ei aqua de cisterna Bethemithica, quam valde sitiebat; ut audivit tres illos milites, à quibus allata est, manifestum vitæ periculum adiisse: *Noli bibere,* inquit *Scriptura, sed libavit eum Domino, dicens: Propitius mihi Dominus ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam?* Singularis ille vitæ tuæ actus quem exerces, & particularis gratia quæ præsens adest, ut illam exerceas, est velut illa aqua, non hominum vitæ periculo, sed ipsius Dei vitæ pretio tibi comparata: *Et tu illam bibes! tu illam exhauries! tu illam tibi libabis non Domino! Cave id etiam atque etiam.*

Matt. 27. Hoc unum hodie pietatis & religiosi cultus ostenderunt Judæi, quod cum Judas retulisset argenteos ad Sacerdotes: *Non licet,*

inquit, eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Sic planè tibi dicendum de unoquoque vitæ actu: non licet mittere in profanum, in naturalem, in humanum aut alium quemvis usum, præterquam Spiritualem, & Divinum, *quia pretium Sanguinis est, & illius ipsius Sanguinis pretium, cujus erant illi argentei.* An tu minoris illum facies sanguinem, quam tùm Judæi sic loquentes? An tu minus judicabis, quidquid illo est emptum pretio, non esse profanandum, non esse in alios assumendum usum, quam pietatis & Charitatis? *quia pretium Sanguinis est.*

O qualis ille Sanguis! o quale illud pretium! o quale hinc motum vitæ totius in Christum referendæ, cum nulla sit pars vitæ nullusque ejus usus, de quo non possit dici, *pretium Sanguinis est, & pretium Divini Sanguinis.* Hoc nisi Sanguine, hoc nisi pretio Sanguinis, hoc nisi motivo movearis ad totam Christo fundendam vitam, Sanguis ille dicetur à te contemni, à te conculcari & polui. De te dicitur, quod ait Sapiens de audace: *quoniam quasi nihil est ante illum Sanguis, id est, tam parum movetur effuso proximi sanguine, quasi nihil illi esset vita proximi.* Non sic velles esse audax circa humanum sanguinem: cur non vereberis id audere circa Divinum?

*Hebr. 10.
Ecclesi. 8.*

E O D E M D I E,

AD HÆC SANCTI PETRI VERBA:

Iesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, affigentes interemistis, Act. 2.

VEL AD ISTA SANCTI PAULI:

Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei, & ostentui habentes, Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Gravius est Christo pati à peccato, quam pro peccato.

Ratio inter alias & qua ceteras omnes complectitur, hæc est, quod quidquid grave fuit Christo, cum pro peccato pateretur, reduci- tur ad hæc tria, contemptum, pœnam & mortem.

Sed hæc tria Christus à peccato gravius patitur.

Ergo & gravius est Christo pati à peccato, quam pro peccato. Quod præsertim hodie intelligendum est à peccatore.

I. P U N C T U M.

Primus evangelicus Concionator, Sanctus Petrus, in prima Concione quam habuit ad Judæos, cum quædam de CHRISTO Domino ad intellectus instructionem præmississet, tum ad per-

MOYSE-

moventas ipsorum voluntates dixisse narra-
tur in Actis Apostolorum: *Viri Israelita. au-
dito verba hæc: Iesum Nazarenum, virum ap-
probatum à Deo in vobis, virtutibus & prodi-
giis & signis per manus iniquorum affigentes in-
teremistis. Hi nonnullis interiectis conclu-
dens, Certissimè sciat ergo omnis domus Israel,
quia & Dominum eum, & Christum fecit Deus,
hunc Iesum quem vos crucifixistis. His autem
auditis, inquit Sacer Historicus: compuncti
sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reli-
quos Apostolos, quid faciemus, viri fratres? Pe-
trus vero ad illos, poenitentiam inquit, agite, &
baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu
Christi: & aliis verbis plurimis exhortabatur
eos dicens: Salvamini à generatione ista prava.*

Hoc est videlicet congenerari, sic de Chri-
sto Crucifixo dicere ut audientes compun-
gantur corde, & dicant, quid faciemus? Iste
est omnis fructus, ut auferatur peccatum: &
istud est aptissimum producendi talis fru-
ctus medium, si quis se peccato suo Chri-
stum interemisse agnoscat. Hoc est, quod
sanctus Paulus ad eisdem Judæos, in pecca-
ta post baptismum lapsos, scribens aggredi-
tur, cum eos docet nihil minus per peccatum
suum effecisse, quàm quando Christum cru-
cifixerant, imò & aliquid gravius; *Rursum,*
inquit, *crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, &
ostentui habentes.* Magna vis in illa voce *rur-
sum,* quasi diceret, Grave quidem illud fuit,
cum primò Filium Dei crucifixistis, sed lon-
gè gravius cum eundem Dei filium per pec-
cata vestra cruci rursus affixistis. Quod
quidem patet quam sit gravius, ex eo quod
difficilius remittitur: Sic namque præmise-
rat; *Impossibile est enim, id est, valde difficile
post multos in peccatum lapsus, rursus re-
novari ad poenitentiam.* O quis intelligat
hanc peccati gravitatem! ò quis eam intel-
ligens non compungatur de præteritis! &
futuris diligenter non præcaveat!

Edè directè spectat proposita Veritas, quæ
est tota sancti Augustini, ut jam supra mo-
nuimus: sic enim in quodam sermone Chri-
stum peccatori loquentem inducit his ver-
bis; *Cur me graviori tuorum criminum cruci
quàm illa, in qua quondam pependeram, affixi-
stis? Gravior enim apud me peccatorum tuorum
Cruz est, in qua in vitis pendeo, quàm illa, in
quam tui miseratus, mortem tuam occisurus,
ascendi. Quod de sola Cruce non tantum est*

intelligendum, sed de universa passione, quæ
nomine Crucis & Crucifixionis, frequentius
exprimitur, quia pars est passionis Christi
præcipua.

Cum autem multæ reddi possent ratio-
nes, cur sic dicatur gravius esse Christo pati,
rursus à peccato, quàm cum passus est pri-
mum pro peccato; tum ista inter alias mo-
dò refertur, quæ universam passionis seriem
brevis compendio complectitur, nempe om-
nia revocando ad triplex caput, **CONTEMP-
TVM CHRISTI, POENAM, & MORTEM.**
Quæ quidem tria distinctè Dominus desig-
navit cum de passione sua disserens dixit, *Ec-
ce ascendimus Ierosolymam, & consummabun-
tur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Fi-
lio hominis. Tradetur enim gentibus, & illude-
tur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam
flagellaverint occident eum.* Sicut enim illu-
siones & sputa contemptum, sic flagellatio
pœnam, & occisio mortem manifestè desig-
nant.

Tribus porò modis tota Declaratio po-
test institui; Primus, quo narretur uno ve-
luti puncto & una discursus continuatione,
quàm grave fuerit Christo Domino in his
tribus pati. Deinde ad secundum punctum,
quàm gravius illi modo sit hæc eadem tria
pati à peccato quoties peccatur. Alius est,
quo à singulari qualibet parte narrationis
historicæ fit moralis reflexio ad eandem con-
temptus vel pœnæ speciem, quæ reperitur in
peccato. Tertius denique cæteris præferen-
dus, quo singillatim de contemptu, de pœna
& de morte, sic tribus punctis disseritur, ut
primò simul videatur quam gravis fuerit il-
le contemptus quem pro peccato passus est
Christus; tum deinde quàm gravior ille sit
quem modò à peccato patitur. Sicque con-
sequenti secundo puncto ac tertio de pœna
& de morte.

In quibus enarrandis illud etiam adver-
tendum, quod, quæ hic brevitas causa le-
viter attinguntur, videri possunt in antec-
dentibus supra hebdomadis, ubi de singulis
unoquoque die, mysteriis. Interferendi sunt
etiam nonnulli affectus in ipso historicæ
narrationis decursu, antequam ad moralem,
de peccato, expositionem deveniatur.

Quibus ita præmonitis: Primum, quod
e tribus universæ passionis suæ capitibus
Christus commemorat, est Contemptus;

Tradetur, inquit, gentibus & illudetur. Cum autem variæ fuerint hujus contemptus species, tum septem potissimæ seliguntur, ad quas aliæ referri possunt.

Prima est illa Traditio de qua loquebatur Dominus, quæ triplex consideranda est, & unaquæque multum probrosa. Prima est Judææ proditoris, *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam!* Christum vendi tamquam mancipium! vendi ab uno è suis præcipuis discipulis, & vendi suis inimicis, quo solebant mancipia vendi pretio! Tam grave id Christo fuit, ut cum de hac traditione primum suis Apostolis mentionem faceret, totus inhorruerit, *turbatus est spiritu*, ait Evangelista, & protestatus est, & dixit: *amen amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me.* Alia verò traditio est, cum illum Judæi tradiderunt Pilato, qui propterea Christo dicebat, *Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi.* Quod certè ad augendum Christo probrum excogitarunt, quia Judæi tam invidi erant Gentibus, ut quos à Judæis Gentiles in sua potestate haberent, miris illusionum modis divexarent, quæ in religionis contemptum redundabant, blasphemantes contra verum Deum qui à Judæis colebatur; Hinc regius Pfalter, & in ejus persona Dominus, *Imperitia improperantium tibi ceciderunt super me.* Cum autem Pilatus adjudicavit fieri petitionem Judæorum, & Jesum tradidit voluntati eorum, tertia quædam est traditio quæ probri omnibus vitam aperuit, hinc nempe ortum crucis opprobrium; neque enim ex ulla lege sua, poterant Judæi Dominum cruci affigere. Crux latronum erat supplicium, at nunquam Christus latrocinii fuit accusatus, cur ergo fuit crucifixus una cum latronibus? quia scilicet hoc genus mortis erat probrosius, & quia traditus illis erat Iesus, ut pro sua voluntate probri illum afficerent. *Factus sum in derisum omni populo, canticum eorum tota die.*

Secunda Contemptus species, cum tanquam latro captus est & constrictus vineulis ac catenis, unde ipse Dominus: *Tanquam ad latronem existis comprehendere me.* O quale impetu omnes in eum involarunt, quos pudebat ab eo se in terram paulò ante prostratos! *Quasi rupto muro & aperta janua, irruerunt super me.*

Tertia species, Petri negatio. Primo is ne-

gat se omnino nosse Christum. Deinde id juramento affirmat. Ac denique tandem anathematizat, id est, cum dira quadam imprecatione Christum execratur & negat se nosse. O quis tum Christo animus! *Abominati sunt me consilarii mei, & quem maxime diligebam, averjatus est me!*

Quarta, cum apud varios Judices variis est accusatus calumniis; *Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.* OS peccatoris & os dolosi super me apertum est, locuti sunt adversum me lingua dolosa. EGO redami eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia.

Quinta, cum præcipue apud Herodem velut factus est habitus, & alba veste indutus. Tum verè astiterunt reges terra & principes convenerunt in unum, adversus Dominum & adversus Christum ejus.

Sexta, quando Barrabæ comparatus est & posthabitus, ac tam abjectus ut diceret, *Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis.*

Septima, quando exhibuit eum Pilatus toti populo coronatum spinis, indutum purpureo vestimento, & arundine tanquam ludicro sceptro decoratum. O quæ tum sanæ! quæ probra! quæ convicia, quæ ad deficientem & extremum usque spiritum ejus perleverant. *Abjectionem posuisti me in medio populi mei, plauserunt super me manibus omnes transeuntes viam, sibilaverunt & moverunt caput.* Quæ quam fuerint gravia & acerba Christo Domino facile est cogitare.

Sed tamen audeo dicere, longè illa graviora sunt quæ nunc quotidie per peccata patitur à peccatoribus. *Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei, & ostentui habentes.*

Ac quidem universim, quod Christus à peccatore contemnatur, nihil est clarius. *Et vos inhonorastis me?* Quomodo verò particularim in septem illis speciebus, suo quodammodo, concurrentibus ad quodlibet mortale peccatum: paulo attentius est indagandum.

Primo aperte venditur Christus in peccato, & traditur inimicis. Quid est enim vendi aut vendere? Nempe alienare a se rem unam pro alia, rem possessam pro alia possidenda. Hoc autem ita fit in peccato; Nam ante peccatum habebas Christum, habebas ejus merita, ejus gratias, ejus amicitiam, ejus regnum: *An non cognoscitis vosmetipsos, qui*

Matth. 26

Ioan. 13.

Ibid. 18.

Ps. 68.

Rom. 15.

Luc. 23.

Thron. 3.

Iob. 30.

Iob. 16.

Ps. 34.

Ps. 108.

Osee 7.

Ps. 2.

Ps. 21.

Thron. 3.

Iob. 2.

Iob. 3.

Iob. 6.

Iob. 7.

1. Cor. 13.

Chri.

Christus Iesus in vobis est? inquit Apostolus: post admissum vero peccatum evanescent illa omnia. *Christus vobis nihil proderit*, ait idem Apostolus, *evacuati estis à Christo. A gratia excidistis*. Fundus ipse, in quo erat Christus, venditui, nempe anima: de cuius venditione per peccatum, sic præclare sanctus Augustinus: *Vnusquisque peccando, Diabolo animam suam vendit, accepta tanquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis*. Unde pater non modò vendi & tradi Christum, sed & istam venditionem esse illi magis probrosam & graviozem, quàm quando à Juda est venditus; Nam tum facile poterat Christus se manibus Judæorum eripere: & invito venditore Juda, poterat se sibi suisque reddere: at quando à te venditur, non potest te invito redire, non potest inquam, stante lege, quam statuit de non cogenda tua libertate, quam ille legem non intinget. Deinde nondum nos emerat, quando primò à Juda est venditus, nunc verò postquam suo nos redemit Sanguine, sic à nobis vendi, & vendi tam vili pretio, quale est sensualis voluptas! certè minus est pretium quàm triginta argentei quibus est venditus, & proinde major contemptus.

Secundò, stringitur quibusdam quasi vinculis, quando per affectus nostros inordinatos sic impeditur ejus operatio ut quas vellet conferre gratias non conferat; & sicut dicitur in Evangelio de quibusdam locis aut personis, quod ibi non possent virtutes ullas aut paucas facere, propter incredulitatem eorum: ita parùm operatur cum his, qui suo affectu depravati, non quid vellet Deus, sed quid suadeat cupiditas, potius spectant. *Servire me fecistis in peccatis tuis*, quasi diceret, Ego te gratis meis præveniebam, ut membra tua mihi & justitiæ servire exhiberes: sed tu contra resistendo gratis, me servire tibi fecisti, me cedere cupiditati tuæ coëgisti; non quod illi tecum consenserit, sed quod à te impeditus & quasi captivatus non illam coercuerit, ut coercere potuisset & voluisset, nisi obstetisses. Nam si Apostolus dicebat se *in captivatum esse lege membrorum, ut quod bonum vellet non faceret*: cur non potiori jure id diceret de Christo, qui, quod vellet bonum in peccatore, non facit, quòd ipsa eadem lege membrorum impediatur, ne faciat: quod perinde est ac captivari & constringi:

sed longè probrosius & indignius, quam captivaretur Apostolus; primo illo naturæ corruptæ motu quem sentiebat, nam in peccatore lex illa, qua Christus captivatur, est voluntaria & libera. *Gratis absconderunt mihi interitum laquei sui*.

Ps. 34.

Tertiò, sic negatur manifestè Christus in peccato, non ore, non verbo, sicut Petrus negavit, sed factis & operibus, sicut sanctus Paulus ait: *confitentur se nosse Deum, facti autem negant*; Tum verò etiam ille ipse, qui à peccato respuit, Petrus: *Eum*, inquit, *qui redemit eos, Dominum negant*. Nempe cum Dominus pro suo in peccatorem jure & imperio vetet peccatum, *Non mentieris, non concupisces, Ego Dominus*: Contra verò peccator concupiscat; quid aliud sua illa concupiscentia facit, quàm illum negare Dominum, cujus imperium sic negligit, quasi diceret, ut est apud Jobum, *Quis est omnipotens ut serviamus ei?* Sic enim Dominus reputat factum quasi dictum, sic ipse loquitur, *Confregisti jugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti, non serviam*. Et sicut si ageretur de fide, qui se infidelem potius quàm Christianum veller profiteri, nonne is negaret Christum? sic ubi agitur de fidelitate in servandis præceptis, apostasiæ quoddam genus est & infidelitatis species, peccatum perpetrare. Sic disertis & expressis verbis sanctus Cyprianus: *Cum Tyrannus dicit, abnega Christum, & imola Iovi, sape lingua negat, corde reclamante; quamquam hoc gravissimum crimen, tamen aliquam impietatis culpam elevat humana natura imbecillitas. Ibi Satanas tibi loquitur voce tyranni, per tuam concupiscentiam: abnega Christum & esto Divus. Sacrifica mammona & Christo nuntium remittito. Nec dicit, moveere, sed potius oblecta oculos. Et tamen hic sponte submittit genua Satana, & ABNEGATO CHRISTO, te totum illi mancipas*. Quasi diceret, non modò negas Christum sicut si negaret apostata; sed fieri potest ut gravius etiam Christum offendas quam qui negaret fidem. Nam nullius tibi supplicii denuntiatur metus, nullæ jacturæ, nulli terrores; solo cupiditatis æstu permoveris, non de vitæ periculo agitur, sicut cum de fide agitur. Unde ex hac parte potest dici peccatum minus excusandum: Quod cum in Petro locum habeat, ut qui Christum negaverit ore potius quam corde, & terrore mortis abreptus potius quam

Tit. 1.

2. Pet. 2.

Iob 21.

Iov. 2.

Tract. de duplici Martyrio.

Gal. 5.

Epist. ad Rom.

Marc. 6.

Jl. 43.

Rom. 6.

Rom. 7.

quam ullo pravo animo: certè illud Christo gravius sic à peccatore gratis negari quam à Petro. *Quis*, inquit, *odio habuerunt me gratis*, id est, ex mero contemptu, sine ulla nec prætexta causa.

Quartò, contemptus est Christus cum accusaretur à Judæis; Sed quantis peccator illum accusat, & quam longè gravius cum se excusat. Vix ullus est, qui peccando non excuset suam naturæ proclivitatem, aut repugnantiam, quasi aliter à se non posset fieri. Quid porro est sic se excusare, nisi Christum accusare & condemnare, quod sit austerior, quod supra, quam possint homines, exigat, & quod gravius illos premat? Nunquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me, ut tu iustificeris?

Quintò, ut fatuus coram Herode est habitus Christus; mirum certè; sed quam magis mirum apud te Christianum, quæcunque Christi sunt dicta & facta nobiliora, velut stulta & à vero rectæ rationis sensu aliena reputari? *Nonne quod stultius est Dei, sapientius est hominibus?* & *nonne id stultius est hominibus, quod est Dei sapientius & sanctius?* Quid Christo magis probatum quam paupertas? quid à mundo magis reprobarum? Quis mundanus non eum iudicet fatuum, qui ex Christi consilio sua quædam sapienti non repetat, imò etiam quod ipsi superest, largiatur? An verò fatuus iudicari potest ille, qui Christi sequitur Consilium, & non simul iudicari stultus Christus, qui tale dedit consilium? O humana Iudicia!

Neque Christi minor injuria, in quo vis peccato reperitur, quam quæ sexto loco notata est in comparatione facta cum Barabba; quin potius si attentè consideretur, quod in omni peccato comparatur Christus cum illa re, quæ ad peccandum impellit, tanto majorem Christi reperiemus contemptum, quanto res illa quæ Christo præfertur, minus est aliquid quam homo ille cui se Christus posthaberi voluit. *Quem vultis de duobus?* aut amorem Christi, aut amorem voluptatis? Ah pudenda contentio! zh probrosa comparatio! sed tamen ita fit, ita proponitur, ita quæritur in omni peccandi calu: & quisquis peccat, tum amorem voluptatis, amori Christi præfert. *Et eligent magis mortem quam vitam.*

Restat illud opprobrium, cui Christum

Pilatus objicit, quando eum velut Regem Judæorum Judæis illudendum exhibuit. At quam longè est ignominiosius illud probum cui peccatores Christum obijciunt, quando ipsorum intuitu Dæmon sic Christo exprobrat, quod habent sancti Cyprianus & Basilus: *Ego pro istis, quos mecum vides, nec alas accepisti, nec flagella sustinui, nec crucem pertuli, nec sanguinem fudi, nec familiam meam pretio passionis & cruoris redemi, sed nec regnum cæleste illis promitto: & munera mihi quam pretiosa, quam grandia, quam nimio & longo labore quaesita sumptuosissimum apparatus comparant. Tuos tales munerarios Christa demonstra præceptis tuis monitos, & pro terrenis cælestia recepturos.* Et quæ plura prosequitur. Certè sanctus Basilus istam, quam vocat adversus Dominum, gloriationem hostis, non tantum ipsi Domino, sed & peccatori, cuius causa fit, tam gravem putat aliquando futuram, ut ipsa gehennæ supplicia non pareret graviora.

Videsne peccator, quo in statu & pretio Christum tuum habeas? Nulla est in tota ejus passione contemptus species, qua non illum despicias, abneges, conculces & traducas. Nec dicas tibi aliam esse mentem, te longè alia de Christo sentire & loqui. Nam & ipsi dæmones mira de Christo sentiunt & loquuntur. Facta dictis debent convenire in colendo Christo: aut si hæc forte inter se pugnant, tantum abest, ut à nobis colatur Christus, quin potius, quanto erit in peccatore major Christi cognitio, meliorque sensus de ejus Dignitate & merito, tanto eum peccando contemnet gravius, quia major est audacia contemnentis eum, quem omni dignum cultu novit. *Filios enervavi & exaltavi, ipsi autem spreverunt me.* Nesciebant Gentiles Deum sicut Judæi, atque ita non se querebatur Deus contemptum ab illis, sicut ab istis: Sic planè nesciebant Judæi Christum sicut eum Christiani modò norunt. Sicque jam à Christianis, dum peccato contemnitur, magis contemnitur. *Melius erat illis non cognoscere viam Iustitiae, quam post agnitionem, retrorsum converti ab eo quod illis traditum est, sancto mandato.* Contingit enim eis illud veri proverbii *Canis reversus ad suum vomitum?* & *Sus lota in volutabraluti.* Quæ quam sint odiosa & probrosa non modò peccatori, sed & ipsi Christo, fufius infra demonstratur. I I.

Ioh. 15.

Iob 40.

1. Cor. 1.

Matth. 27

Ier. 6.

L. de Cyp.
re & cler.
mof.In regule
fufius dicit
Luter.

I. I.

In Ph.
tradit.
averit.

II. PUNCTUM.

De pœna Christi patientis.

Pr. 19.
Luc. 22.
Ioa. 15.

COgitanti attentius de Christi Domini pœnis, prout à nobis sunt explicandæ, Tria occurrunt, ut olim Sapienti, difficilia; & quartum quod penitus ignoro.

Primum est, cum Christus ita esset passibilis & tam multa severa sit passus pro peccato, dicitur tamen ignorasse seu non sensit pœnas, *Congregata sunt super me flagella, & ignoravi.* Manifeste de Christo est Psalmus, cum illum sibi Christus applicet in Evangelio.

Secundum est, quomodo Christus, qui est modo impassibilis, dicatur pati a peccato. *Rursum crucifigentes sibi metipsis filium Dei.*

Tertium, licet aliquo sensu dici possit pati, quomodo eadem, quæ passus est, patitur, & graviora etiam quam quæ est passus, ut jam audivimus ex sancto Augustino: *Gravior est illa Crux in qua in vitis pendo.*

Quartum denique, quod penitus ignoro, est, quomodo, si ita est, audeat Christianus peccare: quomodo audeat Christianus toties suum Christum cruci affigere, quoties peccat mortaliter? *Regem vestrum crucifigam?* Dicebat ille? Tu verò Regem tuum, Redemptorem tuum, qui jam pro te est crucifixus, tu rursus crucifigas! Vix credi potest te hoc velle posse, si hoc ita esse crederes; Et vix tantillum audiveris aut cogitaveris, quomodo id ita sit, quin facile credas. Audi, & quid propositis dubiis responderi possit.

De primo, Dividendæ sunt primum, omnes Christi pœnæ in internas & externas: tum utraq; in septem subdividendæ species, ad quas cæteræ, quæ cum illis similitudinem quandam habent, referuntur.

Pro internis, videnda est prima hebdomada Quadragesimæ, ubi sex earum species productæ sunt & declaratæ, quibus ex sancto Bonaventura septimam hic adjungimus, quæ Christus mirum in modum affectus est, cum valdedixit Matri. Et quia tempore præcessit alias, quæ in horto concipiuntur, mentem Christi gravius affectisse, sic prima pœnarum animi potest dici, quam Dominus pati voluit hac sacra passionis die.

Haynesius Pars II.

Cum enim prope jam iturus esset Jerosolymam, Agnum Paschalem cum discipulis comesturus, & inde statim in horum, ubi à Juda Judæis proderetur, Matrem prius adiit, & quæ sibi sub proximam imminere noctem, singillatim declarasse fertur, his aut similibus verbis: **MATER** colendissima: Scio te non ignorare, quid sit quamobrem è Cælo in terras venerim. Scio tibi jam ex ipso Præsentationis meæ die denuntiatum esse, me positum velut in signum cui contradiceretur, & tuam ipsius animam pertransituro gladium. Non telaret quod sæpe indicavi discipulis meis, me tempore definito tradendum gentibus, & illudendum & flagellandum & occidendum. **En** tempus illud definitum! En instat hora consummandorum omnium quæ de me Scripta sunt. Jam conventio facta est inter Judæos & unum ex selectis meis Apostolis de me prodendo. Jam numerata est pecunia; Venditor triginta denariis tanquam vile mancipium. **Constringar** funibus velut latro. **Accusabor** ut blasphemus coram Gentili præside. **Deridebor** ut fatuus coram Herode Rege. **Flagellabor** ut reus ad columnam. **Condemnabor** Cruci, crucifigam & moriar. **Cras** hac hora non vivam. **Vale** mi plurimum colenda mater. Sic est adimplenda Patris voluntas, sic peccatum expiandum, sic procuranda salus hominum. His cogitandis te domi contine, vel si te pietas excitaverit ad hoc visendum spectaculum, specta mecum in omnibus divinum beneplacitum. Cogitemus simul Deum esse dignum, cui placando & reconciliando hominibus divina vita consecratur.

Tum Mater paucis: **FILI** carissime, non ignoravi quidem te esse Redemptorem hominum, & his redimendis non modicum à te persolvendum pretium. Sed quale tandem illud esset, non ita singulatim audiveram. O certè peccatum, malum! ô certè in peccato est aliquid gravius quam humana mens possit exquirere, cum Divinam propterea dari vitam, & tali morte commutari oporteat. **Te** Adorò Divina Justitia, & quidquid materni sensus repugnat in morte Filii, totum tibi subjicio. Sic me Matrem semper cogitavi, ut æterno Patri Mater filii, non minus quam ipse Filius, tota deberetur. **Unam** hæc a te Fili mi postulo gratiam,

C c tiam,

de Op.
E. 11.
10.
m regle
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

tiam, fac tecum moriar ut tecum vivam. Si mea morte possem tuam redimere, sola vellem mori: sed cum sit tibi moriendum, fac ne sola vivam te mortuo. Fac ut animam meam sic pertranseat doloris gladius, ut anima mea dolore gladii cum tua transeat, cum tua corpus suum deserat, cum tua vivat.

Ne plura dicerent, ora interclufit dolor, & divulsus à Matre Filius didicit ex his, quæ tunc perpeffus est, quantus esset in amore dolor. Tum verò cæna cum Discipulis facta, & consensu monte olivarum, sex internis aliis doloribus habenas ita laxavit, ut quod dixit Discipulis suis: *Tristis est anima mea usque ad mortem*, perinde est ac si dixisset, Tantus me animi tener dolor, ut jam his internis doloribus morerer, nisi me ad plures externos reservarem. Vide supra quid aptius excipi possit ad gravitatem uniuscujusque doloris exprimendam, hic est enim proximus finis quò eorum consideratio spectare debet. Tum factò transitu ad externos dolores, quibus se per interiores paravit, septem hæ species recenseri debent.

Matth. 26.

Prima est, osculum proditoris Judæ, in quem cum introisset Satanas, ut expressè refert sanctus Joannes, vix potest concipi, quomodo Christus Dominus, infame os illud atrectaverit quin simul cogiteretur toto exhorruisse corpore, ut supra memoratur.

Joan. 13.

Secunda, cum totam egit noctem in illis tormentis, quæ sustinuit apud Pontificem, ibi alapis eum cædunt, conculcant pedibus, spicis illinunt, vinclis stringunt, & sicut Philisthæi quondam Samsonem, quæquâ versum rotant & agitant. *Circumderunt me vituli multi, & tauri pingues obfederunt me, aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.*

Jud. 16.

Pf. 21.

Tertia fuit, horrenda illa flagellatio, quò tormento sol non vidit crudelus. *A planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas.*

Is. 1.

Ibid. 53.

Quarta, dum spinis coronatur & arundine percutitur, mirum quantum inde pateretur, & quanta inde in vultu sanies, livor, & plaga. *Quasi absconditus vultus ejus & despectus, unde nec reputavimus eum. Vere languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portavit, & nos putavimus eum quasi lepro-*

sum, & percussum à Deo & humiliatum. Quæ non modò ad contemptum, sed ad dolorem indicandum à Propheta memorantur.

Quinta est Crucis bajolatio, quò certe tale tormentum fuit, ut illi ferendo par non esset Christus, & tum maximè plangeretur à circumfusa turba: *Et plangent eum planctu quasi supra unigenitum, & dolebunt super eum, ut doleri solet in morte primogeniti.*

Zach. 12.

Sexta est Crucifixio, dolor planè sensibilibis. *Foderunt manus meas & pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea. Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcavi solus.* Id est, sanguine unde quaque profluente sic aspersus erat, ut nihil nisi sanguineum in eo appareret.

Pf. 21.

Is. 63.

Septima potest rectè dici, sitis & illa derelictio, de qua in Cruce verba fecit, ut intelligeremus sic eum purè pati, quæ omni parte corporis erat passibilis, ut nec animo se solari tantisper vellet, nec dolorem ullo planè modo mitigare, sed calicem ut est in scriptura, *usque ad facces eporaret.* O verè consummatum est opus redemptionis nostræ! *O verè consummatorem Iesum!*

Ezech. 23.

Hebr. 11.

Nunc verò exponamus, quomodo, cum tanta passus sit, dicatur tamen ignorasse & quasi nescivisse, *Congregata sunt, inquit, super me flagella, & ignoravi.* Tam certum omnino est Christum Dominum nihil proflus ignorasse, quàm planè est indubitatum illum fuisse plenum Gratiæ & Veritatis, quid est ergo quò dicatur ignorasse, quò & scientia sua Divina, infusa & creata noverat, ac suo præterea sensu ita sentiebat ut tamen alia ignorasset, hoc tamen nescire non poruisset?

Duplex est interpretatio & utraque valde opportuna in nostris tolerandis miseriis. Prima est, *ignoravi unde tor in me congregarentur flagella.* Id est, causam in me non vidi, cur ita flagellarer & tractarer à reis inimicis? Non deerant quidem causæ ex parte peccati nostri, & ex parte Divinæ Justitiæ: sed quantum spectat ad eum qui patitur, tam longè est ab omni culpa & omni causa, cur patiar, ut ipse proditor agnoscat peccatum suum, quò tradiderit sanguinem justum: Ipse Judex pronuntiet, nullam in eo causam mortis invenire; Ipse latro clamet, nos quidem justè, hic autem nihil mali fecit: & auditò

audito terræ motu, redeant turbæ percutien-
tes peccata sua & dicentes, *verè hic homo ju-
stus erat*; Sic est patiendum innocenter, aut
si non sumus innocentes, hæc Innocentis
nostri Salvatoris revocanda est nobis in
mentem innocentia, ut nobis ipsis dicamus
quod dicebat latro ad locum, *nos quidem ju-
stè, hic autem nihil mali fecit.*

Luc. 23.

Secundò verò, quod non minus est intel-
ligendum; tanta patientia & mansuetudine
patiebatur Christus, ut quantumcumque
sentiret congregari super se flagella, tamen
diceret se ignorare, quia ita se gerebat pa-
tiendo, quasi id diceret, quasi hoc ignoraret
quod pateretur. Hæc est Metaphorice, figu-
rata & interpretativa ignorantia: Non ex-
candescibat omnino, non agitabatur, corpore,
non lingua, non oculis, nulla denique
parte indicabat se tam dira pati. Hoc est
quasi nescire, quasi non sentire, quasi non
cogitare: ut doceret nos se tam libenter om-
nia pati quasi nihil pateretur, sicque ejus
exemplo Charitatem & patientiam adjun-
geremus nostris prestantis cum alioquin veli-
mus nolimus, patiendum est, Sed longè sa-
cius patiendum est in Cruce Christi, vel bo-
ni saltem latronis, quam in cruce mali. *Itaque
et hi, qui patiuntur secundum voluntatem
Dei, fidei Creatori commendant animas
sua in beneficiis.* Extendi fufius posset hæc
moralis instructio.

1. Petr. 4.

Atque hinc quod secundum sequitur, dif-
ficile intellectu explanari facillimè poterit,
quomodo videlicet jam dicatur Christus
passibilis à peccato, cum sit reverà impassibi-
lis. Quo nempe modo dicitur ignorare, quod
re tamen vera sciebat: sic planè dici potest
pati, quod revera tamen non patitur. Neque
enim magis repugnant Christo pati & non
pati, diverso sensu, quam scire & nescire.
Neque minus utrumque Scriptura refert.
Nam in eodem Psalmo tricesimo quarto un-
de sunt illa verba jam explanata, expressè ait
Deo Psaltes, *apprehendo arcum & sentum,*
quasi diceret, nisi te ipsum tuearis, qui me &
te impugnant hostes, te offendent & ab eis
parietis: scuto tibi est opus ut inimica tela
retorqueas. Nonne hoc est apertè dicere,
Deum esse passibilem? Est autem eadem pla-
nè ratio Dei & Christi sedentis ad dexteram
Patris. Nam sicut Deus revera est impassibi-
lis, ita & modo Christus; & sicut dicitur

tamen Deus passibilis, ita & Christus dicen-
dus est.

Quomodo autem id dicatur, duplex est
sensus. Primus ille ipse est, qui jam de inter-
pretativa Christi productus est ignorantia,
quod ita se Deus gerit erga peccatores, ita se
Christus habet circa peccatum quasi patere-
tur, & quasi sentiret malum ejus. Non se
vindicabat Christus de inimicis, cum ab eis
malo pœnæ percuteretur, & sic dicebatur ma-
lum illud ignorare vel non sentire. At con-
trà cum à peccatore impetitur malo culpæ,
malum illud non finit impunitum, punietis
peccato: ocyus serius, sicque puniendo ma-
lum culpa sive peccatum, dicitur malum
hoc sentire & à peccato pati. Sic expressè
Scriptura de Deo in peccatores, *tactus dolore
cordis intrinsecus, delebo inquit, hominem qui in
creavi.* Et manifestè Apollolus: *Nolite con-
tristare spiritum sanctum Dei, obstantes An-
selimus, In via, inquit, substantia Spiritus
Sanctus contristari non potest, cum ipse sit aterna
& incommutabilis levitudo, sed ad similitudi-
nem hominis contristari dicitur esse, qui domum
illius, qui eum contristat, occupatur.*

Gen. 6.

Ephes. 4.

Theophylactus autem & alii, in eundem
Scripturæ locum sic alio sensu declarant,
quomodo Deus dicatur pati à peccato, li-
cet peccatum non puniret, quia videlicet
peccato Deus offenditur, tanquam oppositio sua
bonitati, sua legi aeterna, suo Dominio, tatoriq;
perfectionibus suis, quas sicut non potest non
amare, sic non potest non odire, non dete-
stari, non graviter ferre peccatum. Atque ita
si esset passibilis, tantum ex unoquoque pec-
cato dolorem sentiret, quantum ex te quavis
molesta & gravi sentire possunt homines.
Unde illud temper manet, ut, quantum est
ex parte peccati, tam verè dicatur affigi &
pati Deus, quam si reverà pateretur, quia
nisi hoc haberet à se, ut esset impassibilis, ha-
beret à peccato ut pateretur. Quod perinde
est ad offensionem atque injuriam inferen-
dam, ac si ipsa sensibili motu gravitatem
injuriz perferret. Sicut si quis lorica indu-
tus ita percuteretur ab adversario, ut nullum
sentiret dolorem, non diceretur minus per-
cussus, sed tantum minus læsus; Nec defe-
ctus læsionis esset à percussente, sed à percus-
so, unde perinde semper maneret injuria per-
cussionis, ac si læsus esset. Sic passim Scrip-
tura de Deo, ut jam videbitur in explanando

C c 2

Terzio,

Tertio, quod est propositum de Christo Domino similes quasdam & graviores patiente pœnas à peccato quam pro peccato.

Prima internarum fuit separatio filii à matre, gravis certe dolor, sed quam longè est gravior quando per peccatum separatur ab anima quam unice diligebat, separatur enim invitus, ejicitur ab anima, expellitur, & in ejus locum introducit inimicus: non ad duos aut tres dies, sed ad menses aut annos integros, aut ad ipsam etiam aternitatem: neque enim redibit in animam quantumcunque foris pulset, clamet & expectet, nisi quando libuerit animæ, cujus voluntati se ita Christus subicit, ut mores & vita, quam in ipsa habet, sit in ejus voluntate. O stupendam Christi bonitatem! O execrandam peccati malitiam! *Iniquitates vestra dividerunt inter vos, & Deum vestrum!*

De internis aliis doloribus cum toti fuerint excitati propter peccatum & miseras in de consequentes, ut explicatum est suo loco, quis non facile capiat toties Christo renovari dolorem, quoties renovatur obiectum & doloris materia? Nonne sic iisdem pene verbis utrumque dolorem Scriptura exprimit, & quem in terra passibilis sentit, & quem in cœlo impassibilis patitur. *Capit Dominus, cadere super Israel. FACTA sunt mihi molesta, laboravi sustinens. VIDIT Dominus & malum apparuit in oculis ejus, & APORLATVS est.* Quo uno verbo quidquid tristitiæ, timoris, anxietatis & similis cujuscunque molestiæ Christus in hoste perculit tam aptè exprimitur, ut Apostolus indicare volens se in graviores quasque incidisse miseras tum animi, tum corporis, non alio utatur verbo quam *aporiamur*, id est, omni re proflus atque iplo etiam rei agendæ consilio privati sumus. Quis crederet eò reduci Deum! aut quis pius non crederet sic affirmante Scriptura?

Sic de septem illis externis pœnarum speciebus, quas Christus passus est, nulla prorsus relata est, cui non aliquid simile Scriptura vel Patres referant, quod à peccatore inferatur Deo. Proditoris osculo Judæ inhorruit! *Sic abominatio Domini est omnis illusor: sic simulatoris & callidi provocant iram Dei.*

Alapis, caice, sputis & aliis probris per totam noctem proculcatus est Christus. At ecce noctu diuque peccator, tendit adversus

Deum manum suam & contra omnipotentem roboratur. Neque minus peccato quam iputis scœdatur Christus. *Vnde tu qui accepisti imaginem Dei, ait sanctus Ambrosius, noli eam irrationabili scœditate consumere.*

Flagellatus est semel aut iterum Christus; At veto indefinenter ingemiantur flagella Christo, ait sanctus Augustinus, quia flagellatur sermo ejus: & afferens illud supra memoratum, *Congregata sunt super me flagella*, sic pergit, *flagellatus est flagellis Judæorum: flagellatur blasphemis falsorum Christianorum: multiplicant flagella Domino Deo suo, & nesciunt.* Quid clarius, & quid aptius ad rem nostram? Aut si forte dubites, quomodo blasphemi flagellent Dominum, & quanam sint illi blasphemi, audi sanctum Bernardum de unoquoque peccato loquentem sub propriæ voluntatis nomine: *In ipsum, horrible dictu, delevit auctorem.* Omnino enim vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. *Vnit ergo eum non esse Deum, qua quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum esse, aut insipientem.* *Crudelis planè & omnino execranda malitia, qua Dei potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat.* Hoc est scilicet blasphemare, sic de Deo perversè sentire: & hoc est flagellare Dominum Deum, sic omnia ejus attributa proterere, sicut si omnia corporis membra flagellatione contererentur. O verè dictum: *Crudelis planè malitia!*

Quod præterea Christus coronatus est spinis, quod crucem bajulavit, quod cruci affixus est, & in cruce situm ac cæteros corporis cruciatus sine ullo solatio toleravit, totidem respondent à peccato pœnæ, Christo graviores. Nam dum peccator mundanas suas sollicitudines, quæ spinis in Evangelio comparantur, præfert Christi consiliis & præceptis quibus regi deberet, quid aliud quam spinis coronat Christi caput? An agnoscis Christiane Christum esse Regem tuum? Agnosco, inquis. An te illius regimine regi velles? velles certè, sed simul velles illius regimen non esse aliud quam quod mente voluis, quàm quod sollicitè desideras, & avidè cupis. Hæc est corona quam illius imponis capiti, tua scilicet depravata voluntas, qua te una vis regi, nec in Christi regno aut divino sentu, velles aliud esse quod tuo repugnaret; ut ille quidem te regeret, sed pec-

H. 59.

4. Reg. 10.

H. 1.

H. 59.

2. Cor. 4.

Prov. 3.

Job 36.

Job 35.

In c. 17.
Luca.Tract. 10.
in Joann.Serm. 3.
In Resurr.
Dom.

Luc. 8.

satis

1. 30.

1. 10.

1. 4.

1. 63.

1. 128.

1. 3.

oato tuo te regeret, & non in te Christus, sed peccatū à Christo quodammodo approbatum aut dissimulatum regnaret cum concupiscentiis. *Va filii desertores*, dicit Dominus, *ut faceretis consilium, & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum.* Nempe hanc pravam mentem, quam peccator suis peccatis addit, ut illa velit Christo probari, & à Christo per illa regi: *Vi in concupiscentiis vestris insumatis.*

Quid porro est, quod inter extremos suos dolores numeret, quia *torcular calcavit solus*, nisi quod peccato fiat ut solus crucem bajulet. Suam nempe peccator crucem abjicit, & quod illi præcipue ferendum erat ad salutem, in solum Christum rejicit. Quasi sit peccatori satis quod Christus patiat! ô peccati sævitiam! Hoc est, quod Ipse in alio Scripturæ loco plangit acerbissimè: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, prolongaverunt iniquitatem suam.* Quasi diceret, quidquid sibi peccatores indulgent, quidquid ad liberiores vitam sibi laxandam comminiscuntur, quidquid sibi fingunt de omni timore deponendo & de securitate sue salutis, totum hoc in me conjiciunt, totum id ita sibi promittunt, quia pro illis passus sum; quod certè non potest non esse mihi gravissimum, ut quo motivo deberent uti ad concupiscentiam repimendam, eodem abutantur ad illam relaxandam. Quid dirius cuivis Patri quàm videre filium tanto effusius sibi bona parta prodigenter, quanto ipse filius vidit Patrem in illis bonis acquirendis laborasse? Suntne verò hæ parentum expectationes? Suntne hi Crucis fructus?

Sed quod præcipuum est in hac tota materia, *Crucifixio*, præcipuum illud est, quod disertis Apostolus verbis expressit, *rursum crucifigentes sibi metipsos filium Dei.* *Si AFFIGET homo Deum, quia vos configitis me. Me vos configitis gens tota.*

Hoc quærebat aliquando Deus à populo suo, Utrum fieri posset ut Deus cruci affigeretur. Et certè si de cruce lignea, vel quam vocant, materiali cruce sit quæstio, satis aperte constat, quod non possit Deus, ut Deus, crucifigi; & idcirco factus est homo, ut tamquam homo crucifigeretur. Sed si quæstio sit de alio quodam genere crucis, quo Deus in nobis affigitur velut corpus in

cruce, responderet ipse Deus, id non modo esse possibile, sed id ita fieri à populo suo. *In decimis*, inquit, *& in primitiis*; id est, per peccatum quod committebant in negandis aut diminuendis, quas Templo & Sacerdotibus debebant, decimis, hoc peccato quod memorat inter alia constrigebatur quodammodo Deus & cuidam veluti cruci affigebatur. Cur porro? quia ut puniret illud peccatum pœna proportionata; cogebatur quodammodo Deus restringere, recusare aut diminuere bona temporalia, quæ plena manu solebat illis effundere. *In penuria vos maledicti estis, & vos me configitis.* Sic se restringi & impediri, quò minus beneficiat, hoc vocat Deus crucifigi. Sicut enim cruci affixus non habet liberum manus usum, ac proinde nihil potest dare: sic sibi videtur Deus affigi manu quando per peccati & per justitiæ leges, quibus puniri debet peccatum, ita detinetur ut non beneficiat.

In quo certè est maxima Dei bonitas, qui magis dolet se non dare hominibus, quam vel ipsi homines gaudeant se ab eo accipere. Sed & quanta sit peccati malitia & quanta etiam Divina Justitia licet inde colligere, quod tamen Deus ex se sit propensissimus ad donandum, sic tamen per peccata detinetur, ut velut manu cruci affixa restringatur & retineatur à gratis, & à quibuscunque donis sive spiritualibus sive temporalibus enlargendis. Atque hic est primus modus, quo intelligi potest, quomodo per peccatum Christus iterum crucifigatur, quatenus scilicet impeditur, ne in nobis agat, & ne nobis beneficiat. Sicut enim tunc dicitur, *vetus homo crucifigi cum actibus suis*, quando impeditur, ne in nobis agat & operetur, sic planè dicendus est novus homo, qui est Christus, crucifigi cum actibus suis, quando detinetur, ne in nobis agat sicut ageret, nisi detineretur, ut supra declaratum est susus.

Deinde verò rursum crucifigi à peccatore dicitur Christus, quia suo peccato causam renovat Crucis Christi. Hoc enim facit propter quod remittendum, oportuit Christum crucifigi, & propter quod toties oportet illum crucifigi, quoties peccat, nisi meritum Christi tam efficax esset, ut ad delenda peccata omnia sese extendat. At verò quia peccatori per unumquodque suum peccatum perit istud Christi meritum, nisi denuo

per Sacramenta renovetur & applicetur, sicut ista menti renovatio & applicatio est nova quædam crucifixio, quia de novo gratia inde hauritur; ita peccare, quod est causa hujus renovatæ applicationis, est rursus quodammodo crucifigere filium Dei, & tantò ei graviores pœnam infligere, quanto magis velle illum pati sensibilem crucem, quàm peccatum illum de novo fieri. Cur addimus afflictionem afflicto, dicebat sanctus Bernardus, magis aggravant Christum vulnera peccati nostri, quàm vulnera corporis sui. Et de Judæis agens, in hoc, inquit, forte minus reprehensibiles quàm novi Crucifixores, qui manibus & verbis mortem illi acersunt, immortalem morti sicant, in crucifigibilem crucifigunt. Sic sanctus Augustinus supra relatus, cujus verba hic penitentiarius expendi possent. Sanctus quoque Ambrosius, ad hæc Joannis verba: Tulerunt ergo lapides Judæi ut jacerent in eum. FORTE, inquit, dicitis malum fecerunt Judæi, qui eum lapidare velierunt, & qui eum crucifixerunt. Scitote & firmiter credite, quia hoc faciunt Christiani hodie, male viventes, eo quod tunc Christum vitis persequuntur. O quàm pauci sunt in tanta multitudine Christianorum, qui Jesum non persequantur, & lapident, & occidant.

Denique quòd sic ardentissima torqueretur in cruce, quòd felle & aceto potaretur, quòd omni proisus solatio destitutus, vires omnes in extremis exhauriret tormentis: Dura profectò sunt & horrenda; Sed sic comparentur cum peccato, si cum desiderio salutis nostræ, si cum ea Charitate, qua & gloriam Patris & animarum salutem ac perfectionem sitit, tanto minus ei dura & gravia videbuntur, quanto minus æstimat, quæ sua sunt, quàm quæ sunt Dei. Pater major me est, inquiebat, ut homo, Christus: at per peccatum, Pater, id est, Deus offenditur, per Crucis verò tormenta solus homo torquetur, unde quantum Christus pluris facit illum, qui peccatis offenditur, quàm illum, qui tormentis cruciabatur, tantò gravius sentit peccatum quod est malum Dei, quàm tormentum Crucis quod est malum solius hominis, prout est malum sensibile. Erat quidem Christus Deus, & Christo patiente dici potest Deus passus, sed tamen cum re ipsa solum pateretur ut homo, quidquid tum patiebatur, dicitur malum esse hominis

patientis, & non Dei, ut humana discernatur natura, secundum quam erat passibilis. At peccatum offensa Dei est, injuria Dei est, Crux Dei est, iniuria Dei est, & verbo uno, quantum esse aut dici potest, malum esse Dei, peccatum est Dei malum, & quantumcunque in suo genere sit leve & minimum, quia tamen malum est Dei, malum est in suo genere gravius malo quovis gravissimo in genere inferiori, quale est malum pœnæ.

Vitam, dicebat Job, appenderentur peccata mea quibus in am merui. & calamitas quàm patior in statera. Quasi arena maris hæc gravior apparet. Hoc planè Christus vehementer fuit, hoc est quòd exoptat ardentius, ut appendatur vel unum peccatum & quidquid patitur in statera; sed contra prorsus ac Job sentiebat, contra exclamaret, quasi arena maris vel unum peccatum gravius apparet, quàm quidquid patitur. Non asseramus stateras dolosas, inquit sanctus Augustinus, ubi appendamus quòd volumus, pro arbitrio nostro dicentes hoc grave est; sed asseramus divinam stateram de Scripturis sanctis & illà, quid sit gravius appendamus: inò non appendamus, sed à Domino appensa recognoscimus.

Statera dolosa sunt rationes petite à carne, à mundo, à visibilibus & transitoriis rebus, quarum aspectu & affectu aliter de malo culpæ ac pœnæ judicamus quàm Christus judicet, & ex illo judicio refellimus, quidquid ab Evangelio, seu quidquid à Christo perfectionis proponitur, quasi illud esset alienum à receptis mundi hujus institutis, quasi esset difficilius, quasi esset alterius quàm nostri status, quasi solis id esset Religiosis aut Novitiis proprium. Hoc est illi fel & acetum porrigere, hoc est super dolorem ps. 68. vulnerum ejus addere, hoc est ad calculos nostros & ad humanam stateram res divinas revocare, quòd certè Christo est gravius quàm ipsa Crux, in qua sic est appensus, ut in ea etiam velut in statera malum culpæ & pœnæ appenderit, & quandoquidem malum pœnæ sustinuit, ne malum esset culpæ, malum hoc culpæ gravius alio tam aperte declaravit, quàm apertum est unicuique, virum sapientem minus æstimare media quæ impendit ad aliquem finem obtinendum, quam ipsum finem; & ut ait sanctus Thomas, Gravior est

For. 1.
Pasch.

Serm. 44.
in Domi-
nica de
Pass.

IOAN. 14.

est semper finis privatio, quam eorum, qua ducunt ad finem. Hæc sunt quæ in Cruce à Domino per tres horas continuas usque ad mortem appensa sunt, & hæc sunt quæ dicebat sanctus Augustinus, ut quemadmodum appensa sunt, recognosceremus.

III. PUNCTUM.

De Morte Christi Domini.

Mat. 9.
Luc. 12.
Matt. 27.
Joan. 19.

Expirandum tandem fuit, consummatis Scripturis, restabat ista quæ cæterarum esset consummatio Scripturarum; Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus. *ABSCISSVS Sess de terra viventium. DEDI dilectam animam meam in manu inimicorum ejus Expiravit, & inclinato capite tradidit spiritum.*

Hoc exigebat peccati gravitas, ut non tantum pareretur, & quidquid haberet in vita Christus daret, sed, ut ipsa etiam Christi vita daretur, quo salutis humanæ pretio nihil esse potuit pretiosius. O vita Christi! O mors Christi! quam suavis illa, quam dura ista! Quam præclare simul conveniebant corpus & anima, tam suavis erat vita Christi: unde & tam duram ac amaram oportuit esse mortem, quæ illius fuit corporis & animæ violenta separatio. *Siccine separat amara mors?*

1. Reg. 15.

Possent & septem alia capita recenseri, unde hæc mors Christo valde gravis esset. Primum est, genus mortis infame. Secundum est, caua prætexta mortis. Tertium, societas latronum. Quartum, multitudo persequentium. Quintum, Judæorum inde sequens interitus. Sextum, Gentilium inde futura contradictiones. Septimum, futura ex illis contradictionibus dura sanctorum supplicia. O quæ tunc bonus Jesus sentiebar, qui aliquando in suis tot rursus esset passurus mortes, quot essent futuri Martyres.

Prov. 26.

Sed quam graviori quotidie morte moritur Christus, & in singula pene momenta quibus peccatur! ô peccatum! ô peccatorem! ô quam verè dictum, *septem nequitia sunt in corde illius.* Et quam verè comparatur peccatum bestia illi, quam vidit sanctus Joannes cum septem capitibus & aliis partibus monstruosis.

Apoc. 13.

Septem sunt capita, unde peti potest peccati gravitas, seu quam grave Christo fuerit etiam supra ejus mortem.

Primum est, quod cum Christus quatuor vitas haberet, unam tantum perdidit per mortem suam: at cum easdem etiam quatuor aut affines vitas in anima possideat, totas simul per peccatum amittit. Quatuor vitæ Christi erant Divina, Beata, Spiritualis, & Naturalis, ex quibus sola naturali privatus est, remanentibus aliis integris. Nam ut supra dictum est, nulla unquam fuit separatio Divinitatis à Christo, nec Beatitudinis, nec Divinæ Gratiæ seu Charitatis, in qua consistit vita spiritualis, unde restat sola naturalis vita, quæ dissoluta est decedente à corpore anima.

Quatuor verò his quodammodo respondentes vitæ quas Christus habet in anima cujuscunque fidelis, hæc sunt, Prima, quæ est illi communis cum Patre & Spiritu sancto, & divina dici potest, ea est quæ per Gratiam & Charitatem habitualem formatur, de qua ipse Dominus dicit, *Et ad eum veniemus Ioan. 14. & mansionem apud eum faciemus.* Secunda est, quæ item posset dici communis tribus illis personis, sed tamen magis est particularis Christo Domino, Beata quædam vita est, quam vult in nobis vivere, & ratione ejus dicit, *delicia mee esse cum filiis hominum, Prov. 8. cum illis conversari, illos regere, illos protegere, illos docere, & hoc ejus regnum de quo ipse, Regnum Dei intra vos est; Et si quis Luc. 17. aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Tertia, quæ est etiam particularis ipsi Christo, est Sacramentalis per Sacro-sanctum illud Sacramentum, de quo est panis vitæ, de qua ipse dicit, *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ioan. 6.* Id est, singulari quodam modo simul habitamus. Quarta denique est, de qua ipse ait ad alios quosdam effectus; *Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non possunt ferre fructum à semetipso nisi manserint in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: Nihil scilicet, quod sit vitale supernaturali vita, & quod sit fructuolum in vitam æternam. Sicut autem palmes vivit in vite, ita & vitis in palmitate. Sic & nos in Christo vivimus, & ille in nobis ad ferendum fructum conformem nostræ vocationi.* Verum, quod in peccato est gravissimum, qua-

Ioan. 14.

Prov. 8.

Luc. 17.

Apoc. 3.

Ioan. 6.

Ibid. 15.

quatuor istæ vitæ simul eodem instanti pereunt, quo lethalis culpa committitur. Mors est Christi secundum has quatuor vitas; Perit prima vita, pereunte Gratia & Charitate: Perit secunda, pereunte amicitia quæ intererat inter Christum & animam mediante Gratia: Perit tertia, pereunte principio vitæ quod reddebat capacem animam nutrimenti spiritualis, sicut in corpore mortuo nullus est cibi usus: quidquid sumptum est alimenti, perit, & redditur corpus incapax nutritionis. Quarta etiam perit vita, pereunte unione & communicatione, quam habebat anima cum principali Agente, sine quo nihil potest meritum, uade omnia ejus opera sunt mortificata & mortua; mortificata quidem, quæ ante facta sunt in statu vitæ: mortua verò, quæ fiunt in statu mortis seu in statu peccati. O quam verè dictum:

Osce 7.

Ibid. 9.

L. de fuga

saeculi c. 2.

Va eis, quoniam recesserunt à me, vastabuntur. Sed & va eis, cum recessero ab eis. Quam verè etiam sanctus Ambrosius postquam dixit, Verbum Dei maximè in nobis vivere. SANE, inquit, moritur nobis, si à nostra anima separatur non quòd morte corrumpatur, sed quòd dissolvatur atque exuatur mens nostra ab ejus conjunctione. MORS ENIM VERA EST, VERBI ET ANIMÆ SEPARATIO.

Atque hoc primum caput, unde est Christo gravius, sic rursus ori per peccatum, quam quando pro eodem mortuus est; quia quadruplex illi perit vita, quarum unaquæque cum sit spiritualis & supernaturalis, plura eam facit quàm suam naturalem, si præcisè tantum, ut erat naturalis, spectentur.

Secundum est, quòd etsi omnia essent paria, si una utrobique vita tantum periret, graviorem tamen morte, morte peccati nostri periret quàm morte suæ Crucis, quia volens lubensque moriebatur in cruce; At non nisi repugnans & invitus in nobis moritur. *Fecerunt malum in oculis meis, & quæ nolui elegerunt.*

¶ 66.

Tertium est, quòd ad paucos dies Christus est mortuus, brevi resurget, & resurget in gloria, nihilque prorsus illis obstabit animæ, quin corpus jacens in sepulchro resummat quando volent, Non lapis superpositus, non custodes oppositi, non ipsa mors quæ intervenit, non quivis hostes, qui mortem illam procurarunt. *Non timebo, inquit, millia populi circumstantia me. At verò quandò-*

¶ 3.

nam in animam, unde expullus est, revertetur? quanta obstacula! quanti obices! quanta repulsa! quanto ad januam stabit tempore & pulsabit, & clamabit, *aperi mibi foror mea, & repellerur?* Nunquid hoc grave est & odiosum!

Can. 7.

Quartò, in morte Crucis, quanta bona in sunt! quanta Dei est gloria! quot hominum salus! *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Domini in manu ejus dirigitur. Pro eo quòd laboravit anima ejus, videbit & saturabitur. In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos. Hæc certe tolerabilem illam reddebant mortem & valde acceptam. At in peccato nihil prorsus boni, nihil planè nisi mali; malum est Dei, malum est Christi, malum animæ, malum corporis, malum hujus & alterius vitæ. Scito, & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum, & non solum tibi amarum, sed & ipsi Domino, quem sic reliquisti.*

Is. 53.

Jer. 2.

Quintò, Mors Christi, mors erat peccati: Morte sua Christus meruit ut deleteretur omne peccatum, *Delens, inquit Apostolus, quod adversus nos erat, chirographum decreti, quod eras contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci.*

Coloss. 2.

At quid est peccatum? Mors ipsius meriti mortis Christi, totum illud evacuat, quantum in se est & exhaustum quod Christus nobis est meritis. Videte, quid gravius Christo esse possit, an se peccatum interficere, vel se à peccato revivificante rursus interficere? An deletere suis meritis peccatum nostrum: vel peccato nostro sua deleri merita! *Hoc est filium Dei conculcare, & sanguinem testamenti pollutum ducere.*

Hebr. 10.

Sextò, per mortem suam Christus Dæmones vicit, *per mortem suam destruxit eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum, & liberavit eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti, ut ait Apostolus.*

Ibid. 2.

At peccator invertit hanc gloriam & victoriam Christi, Dæmonem facit vincere & triumphare de Christo; uterque de te decetabatur in occasione peccati vicisset Christus, si peccatum evitasses, vicit Diabolus dum consentisti peccato, redit in domum suam, *& sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Hoc ita referebat Dominus indicans, quàm sibi esset grave sic à fugato fugari hoste.*

Luc. 11.

Septimò

Septimò deniquè , Christo gratissimum fuit præbere mundo exemplar obedientiæ , quæ Deo reddenda est usque ad mortem , sicque omnes reducit homines ad subjectionis statum , unde exciderant per peccatum. At ecce peccator contra sese opponit , non *serviam* , inquit , non obediam , non me Deo magis subdam , quam si nihil ad me ipectaret Christus , aut perinde ac si nihil illud esset quod edidit tam stupendum subjectionis exemplum ! Potest hoc videre Christus , & non gravius ferre quàm obedire Patri !

Unde ut tandem concludamus , videtis quam vera sit universim proposita Veritas de graviore malo Christi patientis à peccato quàm pro peccato. Cum totum illud quod pro peccato passus est malum , revocetur ad hæc tria , *contemptum , penam , & mortem* ; Neque in his tribus aliquid tam grave reperiatur toleratum , quin aliquid gravius illi tolerandum in peccato viderimus. Quid restat quam acquiescere huic Veritati , & ex illa referre fructum quem proposuimus referendum , qui est discere quid sit peccatum , quid sit vel semel peccasse.

Mihi pro certo est quod si , qua par esset , attentione cogitaretur illa Veritas , aut nullus esset Christianus , aut nullus esset qui tam liberè peccatum admitteret sicut admittit. Quid ! Christianum credere , quod credit de Christo Domino , & velle tantam illi , quoties peccat , inferre injuriam , quantam est passus à Judæis ; non est hoc credibile , talem esse posse Christianum. Quis nisi Judæus non detestatur vel minimam partem , cogitare vel minimam eorum partem , quæ hodie contra Christum perpetrata sunt , seu verbo , seu facto , seu signo ? Si tam perfrictæ frontis esset aliquis , qui non erubescere profiteri se dolere quod ibi tum non adfuerit ut de suo conferret cum Judæis ad Christum illudendum : conferretur ne Christianus qui hoc auderet ? nonne ut blasphemus , ut Judæus , ut Judas cum diris & execrationibus ablegaretur ? Et tamen ô Christiane peccator , si attendis quid sit peccatum , videbis te illic fuisse , & te illic quoties peccas ; adeste , qui non partem aliquam eorum , quæ gesta sunt , gerat , sed totum ipse unus omnino præstet & simul conjunctim perpetret , quod alii non nisi partim & divisiim commiserunt.

Adeamus Jerosolymam , ascendamus Cal-

Evangelium pars 2.

variã , conveniamus unum ex his aliquem , qui suam Christo crucifigendo locavit operam. Inquiramus ab eo an sit ille , qui Christum vendiderit , qui negarit , qui accusarit , qui condænaverit , qui flagellaverit , qui sel & acetum potrexerit : nullus reperietur qui horum omnium fuerit reus. Alius est qui prodidit : alius qui emit , alius qui accusavit , alius qui condempnavit. At tu peccator , tu unus omnium crimen simul & eodem quo peccas momento , sic in te colligis , ut quod à variis vario tempore passus est Christus , à te uno totum patiat. Tu illum vendis , tu illum negas , tu illum accusas , flagellas crucifigis & occidis.

Et licet è Judæis aut Gentibus aliquis plura in Christum perpetrasset : quis qualisve Christus esset , nesciebat. An tu Judæe noveras illum esse filium Dei , illum esse promissum Messiam qui redempturus esset Israel ? plane ignorabat. *Si enim cognovissent , nunquam Dominum gloria crucifixissent ?* At tu Christiane , nonne credis illum esse , quem fides Christiana proponit ? Et hunc non verens negare , non pudet illum crucifigere ?

1. Cor. 2.

Sed esto fuerit miles , qui de Christo mira audierit vel viderit : at quod fecit , iustus fecit , & tum Christus in tam miserandum devenerat statum , ut qualis ante fuisset , jam non cogitaretur. Te verò peccatorem quis coëgit , quis locavit , quis induxit , quis te contra Christum inflammavit , nisi tua propria concupiscentia ? quoniam verò in statu credis illum esse , qui gloriosus in cælis sedet ad dexteram patris ? Et tu illum ultro appetis , tu illum ad necem vocas !

Dic nobis verò miles impie , quoties impietatem tuam in virum illum innocentem exercuisti ? quoties illum flagellasti ? quoties illum crucifixisti ? semel tantum respondebit. At tu peccator , quoties ? numera si numerari potest , quoties peccaveris , agnosce te toties id ausum esse , quod semel tantum hodie factum est à Judæis omnibus , & agnosce tandem quid sit peccatum.

Neque id obiicias aut cogites , quod jam supra dilutum est , Christum modò esse impassibilem & longè à malo pœnæ positum. Quæro enim abs te quando miles latus ejus aperuit , senseritne Christus illud vulnus , cum jam expirasset ? negabis prorsus quia mortuû corporis nullus est sensus. An verò negabis

D d

vul-

vulnus illud tam illi fuisse injuriosum & lethiferum quam alia omnia? Nonne inter omnia vulnera, plagæ quinque nobiliores regerentur, & inter illas plagas, quæ est media Lateris seu Cordis nonne nobilissimum habet locum & cultum? Nonne de quinque illis plagis, iisdem prorsus verbis loquimur, & eadem ratione sentimus sine ulla distinctione aut differentia modi quo accepit illas plagas? Et tamen scimus, quod cum accepit plagas pedum & manuum erat passibilis, cum verò latus ejus apertum est, erat impassibilis. Sed scimus etiam, quod nihil refert ad rationem contemptus, pœnæ & mortis, quod sit in statu passibili vel impassibili. Cur igitur mihi differentiam istam obijcies, quando agitur de peccato, in quo non minus offenditur quam in Cruce? an si quis pugione fodisset sacram Hostiam, minus iniuriæ diceretur intulisse Christo, quod ibi est impassibilis, quam si verè pateretur?

Act. 9. An putas, sentiebat persecutionem Christus cum diceret Saulo, *Saule Saule, quid me persequeris?* Et tamen perinde ac si ipse lapidatus esset in Stephano & coniectus in carcerem cum suis discipulis; ecce à cælo perinde clamat, *Ego sum Iesus quem tu persequeris*, Ego ille sum, quem tu quæris ad necem. Sic planè peccator tibi modò à Cruce loquitur Salvator tuus, *Ego sum Iesus quem tu persequeris*. Ego Iesus ille qui semel pro te à Judæis sum crucifixus, & à te rursus crucifigor quoties peccas.

Psalm. 6. *Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? responde mihi?* Ego pro te sum venditus, ut te liberarem à servitute dæmonis, & tu merorsum vendis tuo peccato! Ego pro te tristitiam & agoniam passus divinsimam, ut tibi gaudium compararem æternum; & tu me gravius quotidie peccato tuo contristas! Ego pro te glorificando, Gentilibus illudendo & conspuendo, ut vides, fui traditus; & tu me peccato tuo, dæmoni tradis illudendum: Ego pro te expiando & pro avertendis à te Dei flagellis fui flagellatus: & tu me peccatis tuis flagellas & conculeas. Ego in cruce affixus clavis, ut tanquam stylo sculpsam in corpore meo, quantum te diligo: Et tu me graviori peccatorum tuorum cruci affigis, ut mihi manifestes quantum me oderis: Ego

pro te in Cruce mortuus, ne morereris in æternum, & tu mihi mortem affers, ne vivam in te.

Hæcine reddis Domino, popule stultie & impiens? Nunquid non ipse est qui te fecit & refecit tali modo? Nunquid hoc credis? *Deut. 32.*

Credisne Christum, credisne esse filium Dei, credisne esse Salvatorem, credisne semel fuisse mortuum? Unde habes nisi ex Scripturis, nisi ex Ecclesia, nisi ex Prædicatoribus tibi dicentibus? At ecce nunc eadem Scripturæ, eadem Ecclesia, & iidem prædicatores tibi pronuntiant, *rursum crucifigentes sibi ipsi filium Dei*. Credis Apostolo dicenti primum à Judæis fuisse crucifixum: & non credes dicenti rursus à te crucifigi! Neque dicas te id non cogitare & intendere. Non est necesse id cogitare, & ita expressè velle, ut ita fiat, satis est velle peccatum, ut, quod est in peccato malum, totum fiat; Nolles dum peccas offendere Deum, nolles privari eius gratia, nolles cælo exidere, nolles damnari: & tamen ista omnia ex peccato sequuntur. Sic planè Christi mors, sive de illa cogites sive non cogites. Quantum quantum est crimen occisi Christi, tantum est peccati malum in quo totum illud continetur: ac proinde si vis scire quo affectu, quo dolore, quoniam odio sit detestandum peccatum, disce à teipso, quo affectu crimen occisi Christi detestaris: neque unum unquam distingas ab alio. Jam supra dictum est, quod huc referri potest: ut fugiamus homicidam sive ut detestemur homicidium, Scriptura hoc proponit motivum: *quasi nihil est ante eum sanguis*: quasi nihil esset humanum sanguinem fundere, sic homicida nihili ducit homicidam esse. Sic de quovis peccatore, sic de te cogita, si non caves deinceps à peccato attentius, quasi nihil tibi esset divinum fundere Sanguinem, quasi nihil sibi esset, quod Christum perimas tuis manibus, tua lingua, tuo corde. Hæcine nihil putas? Deicide! Christicide! quid fecisti? quid deinceps facturus es in occurso peccati! Ea anima eius in manibus tuis semper.

Ugeri potest peccator vehementius: aut certe in tam horrenda peccati savitia, defixæ & cogitabundo dimittatur animo, nec relaxandi spatium detur.

EODEM DIE,
AD HÆC AUT SIMILIA VERBA:

Curramus ad propositum nobis certamen, afficientes in Authorem fidei, & Consummatorem Iesum. Hebr. 12.

VERITAS PRACTICA.

Sic est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, ut qui vel unam deserat, totius militiæ sit desertor.

RATIO EST, Quia sic est propositum nobis certamen contra septem capitalia vitia, ut, qui vel contra unum non certet, totius militiæ sit desertor.

Sed in septem Christi patientis stationibus sic propositum est nobis certamen contra septem illa capitalia vitia, ut, qui vel unam deserat stationem, non certet contra unum vitium.

Ergo sic est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, ut qui vel unam deserat, totius militiæ sit desertor. Quod concise hic quidem & breviter enarratur, sed longè susius ex antè dictis dilatarè potest.

I. PUNCTUM.

VEXILLA REGIS PRODEUNT, ut prodeamus scilicet ad pugnam & nostrum sequamur Ducem.

PANGE lingua gloriosi, lauream certaminis: Et super Crucis trophæo, dic triumphum nobilem, qualiter Redemptor orbis, immolatus vicerit.

Non est dubium, quin Christus Dominus patiendo certavit, vicerit & triumphavit; sed dubitare forsitan quis poterit, an sit nobis ita certandum: quamquam quid dubii esse potest volentibus aliquando coronari, & audientibus ac credentibus neminem fore coronandum nisi legitime certaverit? Ed vocamur omnes, quotquot militanti Ecclesiæ adscripti sumus: nec cunctandum sed currendum ad propositum nobis certamen. Sic autem propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, ut qui vel unam deserat, stationem

suam deserat, & totius militiæ Christianæ sit desertor. Quæ profectò Veritas & toti enarrandæ Passioni Dominicæ: & præcipuo ex illa referendo fructui per quàm opportuna & apta est.

Ratio, quæ affertur, est vulgaris sed tantò commodior. Sic est propositum nobis certamen contra septem capitalia vitia, ut qui vel contra unum non certet, totius militiæ sit desertor. Septem sunt illæ Gentes, quæ ab Israelitis erant expugnandæ, & quas nisi omnino expugnent, sunt ipsi expugnandi. Percuties eas, inquit Moyses, usque ad internecionem. Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia, filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum, ne sequatur me, & ut magis serviat diis alienis, irasceturque furor Domini & delebit te cito. Quin potius hæc facietis eis: aras eorum subvertite, & confringite statuas, lucosque succidite, & sculptilia comburite.

De his autem septem vitiis atque de eorum filiabus fuscè sanctus Gregorius in Moralibus: & alii passim. Quod sit verò certandum contra omnia, tam apertè patet quam contra unum. Nam qui ab uno superatus est, huius & servus est, inquit sanctus Petrus, servus autem peccati, servus corruptionis, servus dæmonis, nonne est desertor sacre militiæ, & ipsius Christi transfuga perfidus?

O quam præclare Apostolus vel de uno vitio! Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentiæ eius. Sed neque exhibeat membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo, Et post pauca. Nescitis, q. miam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis eius cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obediuntis ad iustitiam?

II. P U N C T U M.

SED in septem Christi patientis stationibus sic propositum nobis est certamen contra illa septem vitia, ut, qui unam deserat stationem, non certet contra unum vitium.

Nam unam stationem deserere nihil est aliud, quam non certare contra illud speciale vitium, cuius certamen in ea statione quæ deserta est, propositum erat à Duce nostro.

Iosue 6.

Præclara potro septem harum figura stationum præcessit in ipso primo introitu promissæ terræ, atque in ipsa prima civitate Iericho, quam everterunt Israelitæ. *Septies, inquit, circubitis civitatem, & Sacerdotes clangent buccinis. Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior & in auribus vestris increpaverit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent civitatis.*

Ps. 104.

Quid enim septem sunt circuitiones nisi septem stationes? quid buccinarum clangor, nisi totidem Verba, quæ Christus in Cruce protulit, & quæ unicuique stationi conveniunt ad idem vitium expugnandum? Quid denique vociferationes illæ nisi septem prodigia quæ simul etiam in eundem finem sunt edita? Quæ quidem tria videtur Psaltes complexus hoc versiculo: *Memento mirabilem eius quæ fecit, prodigia eius, & Iudicia oris eius.*

Rom. 8.

Mirabilia, quæ fecit Dominus, sunt mirabiles septem virtutum actus, quos edidit ad formam quandam certaminis contra septem illa capitalia vitia, cum quibus nobis est decertandum. Non quod essent in eo vitia contra quæ decertaret, nulla planè, sed erant tantum humanæ passionis, quæ dicuntur ab Apostolo, *similitudo carnis peccati*, non peccatum sed similitudo quædam, quod circa eandem materiam versentur seu commoveantur atque ipsa vitia nostra. Naturales erant quidam

8. Thom.
3. p. 9. s.
6. 4.

motus concitari ex apprehensione boni & mali sensibilis, sicut in nobis: unde fiebat timor, ira, tristitia & similes quædam passionis, sed non præveniebant rationem sicut in nobis, nec inordinatè eum ferebant, quò mollet, sicut nos rapiunt. Quid ergo erat, quod certaret & expugnaret, si nihil erat inordinatum, si nihil erat contra voluntatem & contra rationem? Hoc est, quod dicimus esse mirabile, cum nihil esset contra rationem quod facere poterat in illis passionibus, tamen se

continuit in motu naturali quem sentiebat, non id fecit quod licetè poterat facere; aut id sustinuit quod poterat non sustinere: & quia quod tunc fecit, ita fecit contra naturalem inclinationem quam retinuit, idcirco certasse dicitur: & agonia, quam sustinuit, nihil aliud est quam certamen & lucta sui ipsius cum seipso, ut esset nobis exemplo sic esse decertandum in simili casu, ubi nos defectu certaminis in vitium incurrimus. Non fuisset illi vitium, si non certasset contra se, quia ut dictum est, nihil inordinatum fecisset: sed nobis ordinariè est vitium & peccatum, quod ut disceremus evitare sic certando cum illo, idcirco decertavit; & sic contra vitia decertasse dicitur, intelligendo duntaxat motum naturalem in eo, circa eandem materiam & objectum, quod in nobis solet vitium excitare. Quibus ita præsupposito, jam ingrediamur cum illo locum certaminis.

Prima statio est in olivarum monte, & primum ibi certamen initum fuit contra illud capitale vitium, quod dicitur Acedia, pigritia, negligentia, tædium in rebus divinis & spectantibus ad naturam. Distingueamus hic quod est pure naturale, seu naturalis passio sine ulla inordinatione; & quod est in nobis vitiosum. Naturale est omni homini tristari, tædere, & angri ad representationem mali sensibilis; Sic esse tristatus Dominus, sic cepit tædere & pavere, sibi representando tormenta quæ imminebant, & damna inde consequentia, ut supra dictum est. Cum autem tædium promeretur angore, ut si naturalis securus fuisset sensum, tunc mortem fugisset, noluit illum sequi sensum, sed contra se opposuit, contra certavit, & tam fortiter se objecit morti ut & Patri diceret, *Non mea sed tua fiat voluntas*: Et *Matt. 26. Apostolis: Ecce appropinquavit hora, & filius homini tradetur in manus peccatorum. Surrexerunt, ecce appropinquavit vir qui me tradet. Accurrerunt ipsi inimicis se ad necem querentibus. Ego sum, inquit, si me queritis, finite hos Ioan. 18. alio.*

Sic est potro nobis certandum contra illud tædium quod aliquando sentitur in rebus divinis aut spiritualibus. Sic nihil eorum, quæ tunc fieri debent, ostendendum est: sic nihil eorum, quæ non debent fieri, committendum: sed quasi nihil sentiretur, unum spectetur quod agendum est, una spectetur Divina voluntas, ad quam sicut dulcedo nos non impellit, sed

vera

vera fides & charitas; sic nec asperitas ab illa nos non dimoveat. Quoniam oportet semper orare & non deficere. **BONVM** autem facientes non deficiamus: tempore enim suo mesimus non deficientes. **RECOGITATE** enim eum qui talem contradiotionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes: Nondum enim usque ad sanguinem resististis, adversus peccatum repugnantes. Quæ verba rursum infra recurrent attentius expendenda.

Quod conformi verbo in Cruce prolato valde confirmavit Dominus dicens, *Consummatum est*, quasi diceret, nihil prorsus eorum, quæ mihi agenda & patienda fuerunt, omisi. Sic moriendum, expletis & consummatis omnibus: sic omnia perfectè sunt consummanda, si velis securè mori. O qui hæc attentè cogitaret, quam longè a se expelleret omnem acediam.

Tunc autem *Terra mota est*, ut hoc prodigio moverentur homines ad aliquem pietatis sensum, cum viderent immobile illud elementum moveri. Erisne tu terra gravior, ut non movearis? erisne tu illis Gentilibus durior, qui viso terra motu & his quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè filius Dei erat iste. Perge in his te urgere affectibus.

SECUNDA statio est apud Caypham, neque enim apud Annam diu subsistit, cum alter esset summus Sacerdos, & omne Concilium ad se convocasset. Ibi Iesus interrogatus de doctrina & de discipulis respondet se palam docuisse, & multos illic præsentis esse, qui, quod dixit, audierint, & qui de auditu testari possint. Tunc unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, & alii omnes quæ verbo, quæ pugnis, quæ sputis, quæ calcibus & aliis indignis modis per totam noctem illum divexarunt.

At verò tum nonne irascendi Christo causæ occurrebant? nonne concitari motus iracundiæ poterant sicut de illo ante scriptum erat. *Circumspiciens eos cum ira, contristatus super cæcitate cordis eorum*: Poterat certè Christus commoveri, poterat & irasci sine ullo vitio: sed maluit contra omnem iracundiæ certare motum; ut nos qui ab aliis agitari semper irascimur, neque vix unquam sine vitio irascimur, disceremus contra decerrare, disceremus iram reprimere, domare impetum. Non te superet ira ut aliquem opprimas. Cave ne delinas ad iniquitatem.

Conforme Christi verbum est. *Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt*. O quanta vis in illo verbo!

Tunc verò tenebra factæ sunt in universam terram: & obscuratus est sol, contemplare attentius, & concludere quod sic propter Christum, quæcunque apparent irarum causæ, regi & obscurari debent. *Si sufflaveris quasi ignis exardabit: & si expueris super illam, extinguetur*. Qua de re supra iustus, & infra in Feria tertia hebdomadæ tertiæ post Pascha.

TERTIA statio est apud Herodem, licet enim Pilato Præsidi primum oblatus fuerit Dominus, tamen ut audivit quod Galilæus esset, statim illum misit ad Herodem à quo remissus ad Pilatum, tum ibi steterit diutius, ut quarto post loco videbitur. *Interrogabat autem Herodes Christum multis sermonibus. Stabantque Principes Sacerdotum, & Scribæ constanter accusantes eum*.

Tum verò ibi loqui, tum patrare miracula, tum se mirabilem exhibere, nonne Christo fuisset gloriosum? Nonne multa erant, quæ distabat Ratio refundenda in adversarios, & innocentiae patrocinio non reticenda? Nonne his poterat moveri Dominus ad loquendum? Poterat certè, nec dubium quin ex legitima ratione esset locutus, nisi maluisset ex alia superiori ratione silere, & certare contra illam quæ ad loquendum impellebat. Volebat enim potius nostram ibi superbiam retundere quam inimicorum calumnias. Volebat nostris potius quam suis consultum commodis. Noverat ille Dux noster, quàm acres simus & erecti ad omnem vanæ gloriæ captandam auram; quàm portio imbecilles & infirmi ad calumnias tolerandas: quàm parum denique exercitati ad certamen contra illam geminam superbiam aciem incundum; quàm obrem ipse hanc naetus occasio, in qua erat vel eminare gloriosissimum, vel contemni perquam ignobile: sic planè siluit ne captaret gloriam: & albam illam, qua indurus est, non recusavit vestem, qua contemneretur tanquàm ridiculi candidatus imperii: sicque nos erudiret ad simile subeundum certamen, quoties in simili casu, simulata quædam ratio nostram excitaret superbiam ad plura effurcanda quàm recta exigeret ratio.

O quanti refert decerrare contra hunc hostem, cum tanti constiterit Duci nostro statuere nobis exemplum, quo tale ad certamen moveremur.

Matt. 27. DEVS meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Verbum est humilitatis extremæ, quo ex Cruce sua Christus confirmat & corroborat certamen inchoatum contra oppositum vitium. Sicut enim nihil magis timet & cavet superbus, quam sua provalere & confiteri peccata, ita nihil magis expugnat humilitas quàm istum pravum pudorem. Cum autem Christus nulla in se haberet peccata quæ confiteretur, assūmit nostra, & perinde ac si esset reus omnium, quæ patrata sunt, peccatorum, se propterea confiteretur & puniri a Deo, & ea pœna puniri, quæ omnium apud Judæos censebatur gravissima, nempe à Deo deferri & relinqui. Neque enim credebant alium quam extremum peccatorem, sic in extremis à Deo deferri. Hoc est igitur, quod ait Christus recitando & sibi applicando Psalmum illum vigesimum primum, cuius est initiū, *Deus Deus meus respice in me, quare me dereliquisti: longè à salute mea verba delictorum meorum.* Quasi diceret, video quid sit cur ita derelinquar, delicta sunt pro quibus patior, tãquam si essent mea. Pœnam hanc meretur peccator ut deferatur à Deo: peccatoris ego pœnam in me transtuli, ac proinde quo possum modo deferri, deferor, & accepto libenter hanc pœnam tanquam fidejussor & redemptor peccatorum. Hæc suprâ fufus.

Ad hanc humilitatis tam expressam vocem non modò sol obrebratus est, sed simul etiam luna, quæ tunc erat plena & splendida, splendorem suum omnem texit, & in densas sese obvoluit tenebras quasi nos admoneret nihil esse adeo splendidum & lucens in hoc sublunari mundo, quod non obscurari aut temperari debeat exemplo tantæ Christi humilitatis. Multa his apta referuntur alibi ex

Job. 31.

L. 22. *Morlem cum fulgeret, & lunam incedentem clarè.*

5.7. *Et seq.*

QUARTA statio est apud Pilatum, ubi post multa, comparatur & posthabetur Christus Barabbæ viro omnium scelestissimo, & invidiæ vitiū expugnatur: Non poterat certè nō esse odiosa, & rationabili sensu repugnans Christo talis comparatio, atque ex illo sensu poterat eam Dominus avertere, & impedire non modò ne homini tam perditio posthaberet, sed ne ipsi compararetur. At contra maluit adversus illum quantumvis rationabilem naturæ motum decertare, ut nos armaret in similem motum, quo in nobis invidiæ cō-

flatur vitium, ut non modò pares sed etiam, si sic contingat, inferiores nobis præferri patiamur: nec simus illi similes de quo refertur, *non relictus ergo oculis aspicebat Saul David, à die illa, & deinceps.* **1. Reg. 18.**

Sic quando unus latronum ab illo petiit, **Luc. 23.** ut in regno suo, si meminisset, id est, ut se in regnum suum introduceret, nonne tanta latronis à Christo disparitas longè à regno Christi latronem arcere poterat? Sed contra Christus: *Amen dico tibi: Hodie mecum eris in Paradiso.* Quasi pares essent, sic pari gressu in regnum ingrediuntur.

Sic dum resurgunt resurgente Christo mortui, ut expressè habetur: *Quod multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, junguntur animæ suis corporibus & eos docent, qui forte inter se dissiderent, ut in mutuum redeant amicitiam, nec odii, nec invidiæ, nec ullius deinceps disensionis flamma excutitur: unde illa sunt præclara & verè Apostolica Sancti Petri: Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias, & omnes detractiones, sicut modò geniti infantes, rationale sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescat is ad salutem, si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus. Ad quem accedentes lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à Deo autem electum & honorificatum: & ipsi tanquàm lapides vivi superadificamini* Quasi diceret, si devicta invidia libenter cum Christo suffertis posthaberi aliis minus forte dignis, tunc Deus vos aliis præferet & præliget.

QUINTA statio est in Columna, ubi flagellatur Dominus. Qualis carnificina in tam tenero corpore! qualis pudor in tam pura mente! quale certamen animi, sic nolle apparere nudum, & sic tamen velle! non poterat aliter decertare contra vitium, quod nominari vetat Apostolus nisi sustinendo pudorem illum nuditatis quem sustinuit, quia nihil aliud habebat in se contrarium. Quod itaque potuit; hoc plane fecit & passus est, ut nos doceret nulli parcendum labori, nulli dolori, nulli certamini, ut puritatem mentis & corporis, omni ex parte, intactam atque illibatam servaremus. *Amove malitiam à carne tua. Eccl. 11. In carne ambulantes, non secundum carnem 2. Cor. 10. militemus. MEMORAMINI pristinos dies, in Hebr. 10. quibus illuminati magnam certamen sustinistis passionum.*

Opportunè verò Verbum Crucis, verbum virtutis,

virtutis, verbum virginittis & perfectæ castimoniz commendandæ. Cum vidisset enim Iesus matrem & discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ: MULIER, ECCE FILII TUUS. Deinde dicit Discipulo: ECCE MATER TUA. Quasi diceret: Hoc est Virginum seu castè viventium singulare privilegium, ut ad Virginem Matrem singulariter spectent. O castitatis dignitatem! O quam pulchra est casta generatio cum claritate! immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Cum præsens est, imitantur illam & desiderant eam cum se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat, incoquinatorum certaminum præmium vincens. Sic aptè Sapiens.

Et quia caro semper concupiscit adversus spiritum, paulo attentius considerandum est, quid sit caro, ut perfecta eius vilitate magis te pudeat ab illa vinci.

Sic porro egregiè sanctus Gregorius in illud Iobi: Dulcedo illius vermis. POTEST, inquit, aperiri vermis nomine, caro designari: unde & superius dicitur, Homo putredo, & filius hominis vermis. Luxuriosus quilibet atque carnis voluptatibus desinit, quanta sit cecitas demonstratur, cum dicitur, Dulcedo illius vermis. Quid namque caro nisi putredo ac vermis est? Et quisquis carnalibus desideriis anhelat, quid aliud quàm vermem amat? qua enim sit carnis substantia, testantur sepulchra: Et quæ plura in hunc sensum habet, quæ supra relata sunt, Fera 4. Cinerum. Quibus illud Petri Damiani dictum præclare quadrat: Non est libidini diversorium, in qua mente versatur sepulchrum.

Quamobrem his aptè jungas quod, inter cætera, prodigium evenisse refertur. Et monumenta aperta sunt, id est, inversi sunt lapides, sepulchra diruta, defossa terra, & quidquid eadavera mortuorum operiebat, totum expantum est, ut ipsa sola spectarentur corpora, quo in horrendo statu præberentur spectanda, ut quid esset caro, tum ipsis pateret oculis.

Et verò etiam aperiuntur monumenta mortuorum, quando ex consideratione patientis & morientis Christi tanguntur illæ Conscientiæ, quæ diuturnum prævæ libidinis foveæ solent peccatum, & illud tandem integra confessione aperiunt, ac serâ diluunt

Venite, & revertamur ad Dominum, quoniam Osee 6. ipse capit & salvabit nos.

SEXTA statio est in monte Calvariz, quò cum pervenisset, dabant ei bibere myrrhatum *Marci 15.* vinum, ait sanctus Marcus, & non accepit. Putatur à nonnullis vinum illud fuisse exquisitum & loquendis sensibus apuissimum, quod amici reorum illis porrigebant ad solatium aliquod supplicii mox in cruce tolerandi. Dicebatur autem myrrhatum, quod in myrrhinis esset valis. Hoc itaque vinum, cum ex commiseratione quidam Domino fatiscenti obtulissent, nunquid extrema videbatur exigere necessitas ut illud acciperet, & sitim, quæ laborabat, ardentissimam quoquo modo solaretur? Sed tamen contra certare maluit, & delicato illo potu planè abstinuit, tum ut gulæ nostræ delicias sua expiaret tempestantiâ, tum ut certandi contra hoc etiam vitiorum genus, daret exemplum. Propter crapulam *Eccles. 37.* multi perierunt, qui autem abstinens est, adjiciet vitam.

Atque ut Temperantiæ luculentius esset exemplum, pateretque magis, quàm fortiter contra naturalem appetitum potus, potu abstinisset, dixit, Sitio, quo audito Verbo quidam ad cæteros cruciatus hunc etiam addiderunt, ut fel & acetum ei porrigerent. Sic nempe virtus opposita vitio perficitur, ut non modò delicatis abstineat, sed gustet etiam aspera. Rectè autem Sidonius Apollinaris non modò de asperitate ciborum sed de quavis adversitate: Quantumlibet, inquit, nobis anxietatum pateras vitæ presentis propinet afflictio, parva toleramus si recordamur, quid biberit ad patibulum qui invitavit ad cælum.

Non erit verò inutile tantisper in ea immorari Judæorum crudelitate perpendenda, qui sitiienti Christo fel & acetum obtulerunt. Certè illi Epuloni ex inferis guttam aquæ in clamanti, licet negata sit aqua, non est tamen fel injectum: At Christo Domino non modò denegantur solatia, sed multiplicantur tormenta. Non sic ille olim sitientem deseruit populum, quando de petra melle saturavit eos, *Pf. 80.* quando convertit petram in stagna aquarum, & *Pf. 113.* rupem in fontes aquarum, unde hæ merito in Ecclesia Conquerentis audiuntur voces: popule meus, quid feci tibi? Ego potavi te aqua salvari, & tu me potasti felle & aceto!

Nec dubium quin propterea prodigium illud acciderit: Et Petra scissa sunt: quasi Christo

sto siccitatis compaterentur, & quos in se aquarum continebant fontes effunderent: vel quasi se minus duras indicarent quam ille populus, qui ad tantum Christi siccitatis cruciatum magis induruit.

Et verò, anima, vide, ne modò tuorum amaritudo pescatorum plus eum vexet quam fel & acetum quo potatus est: sic enim dicitur de peccatoribus: *Vina eorum, urva fellis & borri amarissimi. Fel Draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. Mea est ultio, & ego retribuam in tempore.*

SEPTIMA & postrema statio est in ipsa Cruce, ubi Christus pendens nudus & exutus omni prorsus subsidio, sic contra rerum omnium indigentiam certat usque ad mortem, ut, quam fieri potuit, efficaciter nos doceret contra illud vitium, quo temporalia nimis avidè querimus, ita esse decertandum, ut ne ipsius vitæ nimio tenemur affectu, nec propterea desistamus magis esse solliciti de sancta quam de sana vita. Quænam vita nobilior virâ Christi? Et tamen ecce in egestate & penuria deficit, neque aliud quidquam præter spiritum habet, quod dicat suum vel suis discessurus commendet. Paucas habebat ex piorum elemosynis pecunias quibus, dum viveret, una cum suis sustentabatur, sed eas secum omnes Judas proditor abstulit. Vestem habebat, sed illam sibi fortiti sunt milites. Discipulos quosdam collegerat, sed omnes dispersi sunt præter Joannem. Atque hunc etiam Matri suæ donat, sicut & Matrem Discipulo. Quid restat nisi Corpus? ex quo tamen quid restat cum totus inde sanguis effluxerit, & totum sibi usurparint inimici?

Hoc unum scilicet est, quod postremo locutus ait, *Pater in manus tuas commendo spiritum meum*, quasi diceret: hoc unum mihi superest, de quo tanquam de re mea possim loqui & testari.

Matt. 27. Quod cum diceret statim emisit spiritum, Et velum templi scissum est in duas partes; velum illud videlicet quo sancta sanctorum tegebantur. Quæ cum essent figura bonorum celestium, sic illa veli scissura significabat jam de aliis bonis cogitandum quam de humanis & temporalibus. Erant videlicet cæli clausi, nec ante hunc hodiernum diem quisquam verè beatus fuit, sed morte Christi referantur, nostrum est cælum si terram vincimus; vincimus si contra terrenos affectus constantè

certamus. Et certamus constantè si nihil nobis deperire cogitemus, cum pro terra cælum datur: pro tempore, vita æterna: pro mundo, Deus. *Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, ait Apostolus, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis.*

III. PUNCTUM.

SIC ergo est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, ut qui unam ex his deserat, totius militia Christiana sit desertor. *NAM qui totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus*, quasi diceret, univèrsa lex est, ut omnia evitentur peccata, ac proinde contra omnia decertetur, unde si quis contra sex tantum in totidem Christi stationibus certet & non universim in omnibus, perinde reus est desertæ militiæ, & violatæ legis, ac si in aliis non certasset, quia lex jubebat in omnibus dimicare. Sic aperte Apostolus: *Deponentes omne pondus & circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: Aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio, sustinuit Crucem confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes, nondum enim usque ad sanguinem restitistis, ADVERSUS PECCATUM REPUGNANTES.*

Expende omnia singularim. Vide, ut generatim dicit *repugnandum adversus peccatum*, ne ab ulla statione discedas. Vide, ut affirmat *usque ad sanguinem esse resistendum*. Vide, ut proponit exemplar Christi, quod non est semel tantum cogitandum, sed *recogitandum* multoties, & unum atque idem ejus factum dictum ve sibi sæpius inculcandum. Vide ut sibi & omnibus idem ait, *Curramus ad propositum nobis certamen*, quia scilicet non cunctandum in hoc certamine, non cessandum, non lento & molli gradu incedendum, sed feridè & cōstanter jam ab illis primis annis quibus nos impetunt vitia, neque cessant ulque ad senectam & senium. Unde & idem Apostolus paulo ante dixerat, *Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis deesse.* Et post nonnulla de Judæis incredulis: *Festinemus ergo in-*

go ingredi in illam requiem, ut ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vide locum ubi & valde perpendi hæc possunt, Habentes ergo Pontificem magnum, qui penetravit cælos Iesum filium Dei, teneamus Confessionem. Penetravit cælos, id est, quasi vi & violentia facta irrupit in cælos, quia certe non aliter eò pervenit quam pugnando; Unde & facile est cõ-

cludere, neque nos aliter perventuros. Atque idcirco, teneamus Confessionem, id est, quod scimus, exequamur. Pugnemus sicut scimus esse pugnandum. Quod proponitur faciendum, sic revera fiat. Tene quod habes, ut nemo Apoc. 3. accipiat coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei. Sic æterna firmatur salus.

SABBATO SANCTO. DE SEPTIMO CHRISTI VERBO.

Pater, in manus tuas, commendo spiritum meum. Luc. 23.

DE DESCENSU AD INFEROS: DE CORPORIS SEPULTURA: AC DE
POSTREMA RENUNTIATIONE, QUÆ EST LIBERTATIS.

Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Ps. 87.

VERITAS PRACTICA.

Nemo liberior quàm qui minus est liber.

SENSVS & Ratio est, quod is minus liber esse dicitur, qui sic renuntiat sua libertati, ut sibi non putet esse liberum ea revocare quibus eum Christo renuntiavit.

Sed nemo liberior, qua libertate Christus nos liberavit, quàm qui sic renuntiat sua libertati.

Ergo nemo liberior quàm qui minus est liber, ac proinde addenda est aliis hæc Renuntiatio nostræ libertatis, ut illa libertate Christi, sumus perfectè liberi.

I. P U N C T U M.

SIC nobis hodie Christus Dominus proponitur mortuus, ut tamen morientis postremum verbum audiamus, & videamus quàm præclare jam antè factas abnegationes, hac postrema renuntiatione, quæ tali verbo continetur, confirmet; Cùm enim dicit se in manus Patris spiritum suum commendare, perinde est ac si diceret, se illi animam suam ita committere & abdicare, ut, quidquid de illa velit statuere, statuat; Si ad cælos vocare velit, aut inferos, liberandis inde iustis demittere, se perinde paratum. Si separatam à corpore velit abesse diutius, aut ad corpus quamprimum remigrare; præsto est ad utrumque. Si cùm resurrexerit, pauci an mul-

Haynesius Pars 2.

ti credant; hoc fiat, Pater, quod fuerit placitum antè te. Quod certè est abnegationis generis excellentissimum, & quo antè factæ renuntiationes tam apertè confirmantur, quàm manifestè apparet se Christum exuere sua quodammodo libertate revocandi illud, & resumendi quod exiit, nisi quantum Deo Patri placuerit.

Et re ipsa sic præstitit, quod verbo dixit, nã statim ut anima de corpore exiit, descendit, volente Patre, ad eam Inferiorum partem, ubi Iustorum animæ detinebantur, expectantes beatam illam spem & adventum gloria magni Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi. O quale iustis gaudium! quale dæmonibus & damnatis supplicium! Expende vehementius. Sic suum etiam corpus Divinæ reliquit providentiæ: à ut ut remaneret in cruce diutius, aut ut quantocyus inde extraheretur, ac sepultura mandaretur. At verò contemplare, ut Deus providit homines, qui hoc tam debito pietatis officio defungantur. Perpende omnia singillatim, ut deponunt sacrum Corpus, ut depositum tradunt dolentissimæ Matri, ut ille dilectus Discipulus cæterique circumstantes desigunt in plagas oculos, admirantur, lamentantur, & aliis moventur affectibus, qui facilius cogitari possunt quàm exprimi; ac tandem ut sepelitur & in monumento novo reponitur, in quo nondum quisquam positus fuerat.

Quibus ita pro devotione recogitatis, cõ-

Ee

confi-

considerationem devolves, ut intelligas sic spiritum tuum in manus Dei commendandum, sic universam illi libertatem offerendam & consecrandam; quasi jam non esses liber ut aliter facias quam statuisti in Domino, nec re ipsa magis tua libertate utaris quam si penitus uti non posses. Sic enim omnia rectè statuta eo firmius confirmabis, quòd te ab illis revocandis longius dimovebis; ut è contra etiam, nisi te quodammodo astringas & obliges ad illam firmitatem, citissime omnia evanescant. Neque verò quidquid gravius timeas ab illa obligatione, *Nam nunquam eris liberior & solutior, quam cum eris minus liber.*

Hoc attentius expendendum. Et Ratio jam satis manifesta ex dictis patebit adhuc clarius, si distinguas duplicem libertatem: una est naturalis de qua hoc primo puncto agitur, qua si velis, potes revocare sanctas illas renuntiationes, quas antè actis proximè diebus cum Christo sanctè formasti: quod nefas ne accidat longè fatius est huic, damnosæ libertati sic renuntiare, quasi deinceps non sit tibi liberum & integrum aliter agere, quam quod in Domino statuisti: perinde ac si fidem dedisses qua te obstructum putares, ut suprà dictum est de virtute in necessitate commu-

Sabb.

Hebd. 2.

Quadr.

Ps. 118.

tanda. Et verò jam si seriò & constanter hanc tuæ libertatis renuntiatione profitearis, certe fatendum erit te minus esse liberum, quam si tua te non abdicasses libertate, atque adeo etiam quantò verius & plenius pravæ hujus libertatis usum à te abjeceris, tantò minus eris liber. Nonne id clarum & apertum? At nonne id statuis? nonne cum Davide dices, *Iuravi & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ?*

I I. P U N C T U M.

SED nemo liberior quàm libertate Christus nos liberavit, quàm qui sic renuntiat suæ libertati.

Altera ex duabus propositis illa est libertas, qua per Christi gratiam & per constantè naturalis illius libertatis renuntiationem, de qua dictum est, sic liberi sumus à servitute peccati & pravorum affectuum, ut quod ait S. Leo, *Castigatis colluctationibus, quæ sunt inter utramque substantiam, animus, quem sub Dei gubernaculis constitutum, corporis sui decet esse rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem.* Idemque alibi: *si mens rectori suo subdita*

Serm. 4. in

Quadr.

Serm. 1.

serrena voluptatis incitamenta calcaverit, ordinatissimum tenebit ratio principatum: quia tunc est vera pax: & vera libertas hominis, quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præsente gubernatur. Et rursum, *Cum caro, inquit, concupiscens adversus spiritum spirituali cupiditate superatur, tunc libera obtinetur sanitas, & sana libertas: ut & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio.*

Hac itaque sancta libertate, ut vides, liber est, qui suæ alteri libertati, qua poterat servire vitis, renuntiavit: nam non modò suis se pravis affectibus exiit, sed neque hos unquàm resumendos proposuit: quo quidem proposito nihil opportunius ad illam Christianam libertatem stabiendam. Nec verò solum liber est; sed nemo illo liberior esse dicitur, quia cum illa sit verior & sanctior libertas, in qua se constanter permaniturum cum divina gratia statuit, nemo verè liberior, quàm qui sic liber est veriori & constantiori libertate. O quam verè Sapiens: *Os iustorum liberabit eos, nempe ore fit renuntiatio falsæ libertatis, & inde nascitur vera libertas.*

V. l. 2. de Imit. Chr. c. 11.

I I I. P U N C T U M.

NEMO est igitur illo liberior, quàm qui minus est liber qua libertate dictum est: Ac proinde si pergis imitari Christum in hac etiam renuntiatione voluntatis & libertatis tuæ, renuntia libens volensque; nec timeas ne quid decidat de pace & libertate tua. Eris quidem minus liber falsa & damnosa libertate: sed tanto eris liberior veræ & sanctæ, quam Christus attulit, libertate, quòd minus alia liber. Si vos, inquit, manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Omnis qui facit peccatum, servus est peccati. Servus autem non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum. Si ergo vos filius liberaverit, verè liberi eritis.

Accedet & alia similitudo cū Christo, qui cum esset mortuus & inter mortuos ageret, dicitur tamen inter eos liber, quatenus non sicut illi necessariò mortis vinculis tenebatur, ut qui proximè resurrecturus erat; ita ut mortuus quidem es humanis affectibus, sed in illa es morte liber, quatenus liberè & libenter sic mori velis & sic morientem vitam agere. *Quasi morientes & ecce vivimus.*

2. Cor. 6.

HÆC.

HÆC est præterea ad sacram Communio-
nem & Paschalem solemnitate aptissima
dispositio, sicut enim Pascha talis transitus
dicitur, ut non fiat remeatio ad locum unde
transit, sic plane anima si sic transit à vitiis
& ab affectionibus inordinatis ut illò non re-
deat, verè sacrum Pascha peregrisse dicenda
est, & non aliter. Sic sanctus Augustinus: *Agimus saluberrimum transitum, cum à diabolo transimus ad Christum, & ab isto instabili seculo ad eius fundatissimum regnum. Ideo quippe ad Deum permanentem transimus ne cum mundo transeunte transeamus.* Sic & S. Ambrosius: *Pascha transitus est à passionibus ad exercitia virtutis.* Itemque alibi: *Pascha Domini quotannis celebratur, hoc est, animarum transitus à vitiis ad virtutem, à passionibus carnis ad gratiã sobrietatis mentis, à malitia nequitiaque fermento ad veritatem & sinceritatem regenerationis.* Sanctus denique Bernardus: *In hac tam præcipua solennitate, quid commendetur nobis, sedula cogitatione pensamus. Nempe resurrectio, transitus & transmigratio. Christus enim, fratres, non recedit hodie sed resurrexit non rediit sed transit, transmigravit non remeavit. Donique & ipsum,*

quod celebramus Pascha, transitus non reditus interpretatur: & Galilea, ubi videndus nobis promittitur qui resurrexit, non remeationem sonat sed transmigrationem. Si post consummationem crucis, in nostram hanc mortalitatem, & vita præsentis ærumnas Christus Dominus revixisset, ego eum fratres non transisse dicerem sed rediisse: non transmigrasse in sublimius aliquid, sed ad statum remeasse priorem. Nunc autem quia transit in novitatem vita, nos quoque, invitatur ad transitum, vocat in Galilaam. Quæ plura ibi sequuntur, in sequentem differuntur diem.

Tu verò interim ut ab una libertate transeas in aliam, sicque constans permanes ut nunquam relinças & immuteris, dic cum sancto Ignatio Fundatore Societatis Iesu: *Suscipe In Exerc. Domine universam meam libertatem: Accipe Spirit. 4. memoriam, intellectum atque voluntatem omnem. hebdom. Quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tua prorsus voluntati traño gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua mihi dones, & arves sum satis, nec aliud quidquam ultra posco.*

Vide in 4. parte, Sabbato hebdomadæ 15. & rota hebdomadæ 24.

DISSANCTVS PASCHAE

S E U

DOMINICA RESURRECTIONIS

E T

DIES QUAM FECIT DOMINVS.

Surrexit, non est hic. Marci 16.

Surrexit Dominus verè. Luc. 24.

Fidelis sermo: Nam si mortui sumus, & convivemus. 2. Tim. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nemo cum Christo mortuus, qui cum ipso non resurgat:

Nemo cum Christo resurgit, nisi qui cum ipso sit mortuus.

RATIO utriusque partis est, quod cum Christo resurgere, sit hoc unum & idem, ac novam cum illo vitam agere.

Sed nemo est cum Christo mortuus, qui hanc novam cum illo non agat vitam: & nemo hanc

novam agit vitam, nisi qui cum ipso sit mortuus. Ergo & utrumque verum quod proponitur, & de utroque dici potest. Fidelis sermo, nam si mortui sumus, & convivemus. Quod certè est consolationis non modica: Si vero etiam non sumus mortui, nec convivemus, nec resurgemus. Quod profectò parvèndum est, cum præcipuè tam pauci sunt qui verè sunt mortui. Quid sequitur, nisi quod etiam tam pauci sunt qui verè cum Christo resurgant? Quid porro magis cavendum; & quid magis opportunum quod consideretur, quam ex quibus sumus?

H c 2

I. PUN.